

Norges Kvinne- og familieforbund

Sammen for familien



Forsidefoto: Randi Støre Gjerde

Kvinner & familie

Nr. 3 2023

137. årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Søgård Gloslie

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund

Storgata 11, 0155 Oslo

Telefon: + (47) 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver: Kr 150,- pr. år.

Medlemmer av forbundet får bladet gratis

Design:

cathrine@xide.no

Trykk: Trykk: X-IDE AS, Telefon 951 05 900

Adressering: Mailbroking

Opplag: 2300

Redaksjonsrådet:

Aina Alfredsén Førde

aina@kvinnerogfamilie.no

Christine Andreassen

christine@kvinnerogfamilie.no

Lene Søgård Gloslie:

redaktor@kvinnerogfamilie.no

Randi Støre Gjerde

randi@kvinnerogfamilie.no

Internettadresse:

www.kvinnerogfamilie.no

Frist for stoff: 17. januar 2024

Ettertrykk og kopiering av

Kvinner & families stoff og annonser

er ikke tillatt uten etter avtale.

ISSN NR: 1891 - 7992

ISSN NR trykt utgave: 1500 - 3000



Norges Kvinne og familieforbund

Hensikt: Styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.

Visjon: Anerkjennelse av kvinners ulike valg gjennom livsfaser. Verdssetting av familien som bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)

Associated Country Women of the World (ACWW)

Norsk TotalforsvarsForum (NTF)

FOKUS Forum for Kvinner og Utviklings-
spørsmål

FN Sambandet, Frivillighet Norge, Debio,
Studieforbundet næring og samfunn.



Leder

Aina Alfredsén Førde

Forbundsleder

Kjære medlem!

Når bladet no er kome ut går eg inn i mine siste veker som forbundsleiar. Eg har ei helse som dessverre ikkje speler på lag med meg. Det har vore fem spennande år, bratt læringskurve, og mange nye kjennskap har det blitt både i inn- og utland.

Eg er veldig glad for at vi har mange flinke tillitskvinner rundt omkring som har sagt seg villig til å sitje i leiinga og sentralstyret. Det lover bra for forbundet framover.

Denne sommaren har vi vore medarrangør i lag med Små barns beste på Eidsvolls plass om å behalde kontantstøtta. Det er ikkje mange politikarar som snakkar om kva som er barnets beste, det er berre snakk om arbeidslinja og kva som er samfunnets beste. Eg er sikker på at det at foreldra kan få bruke meir tid ilag med sine barn dei første leveåra er til samfunnets beste på sikt. Politikarane må tenkje nytt.

Under Arendalsuka var vi fem damer frå forbundet som deltok. Vi delte standtelt med Norsk TotalforsvarsForum, og det er ein fordel for oss alle. Mange av tema på arrangementa er saker vi jobbar med i forbundet, og vi fekk med oss veldig mange av dei.

Eg fekk tidleg i sommar ein invitasjon til Protestfestivalen i Kristiansand, der eg vart bedt om å delta på ein debatt. Er kvinnene på veg tilbake til kjøkkenbenken? Dette kunne eg ikkje seie nei til, så 5. september var eg til stades på Protestfestivalen. Kvinnene er ikkje på veg tilbake til kjøkkenbenken, vi har aldri forlete den, men vore dobbeltarbeidande. Det er framleis kvinnene som gjer mest husarbeid.

14. september var eg på kontaktmøte med Norsk TotalforsvarsForum, dette er eit møte mellom styret til NTF og medlemsorganisasjonane. Styreleiar Kåre-Ludwig Jørgensen gjekk gjennom fem bakgrunnsrapportar som er kome ut i 2023.

Hvor er vi og hvor går vi? Oppsummering NTF:

Totalforsvarets viktighet

- Revitalisering av Totalforsvaret – hele spekteret
- Brobygger
- Viktigheten av Heimevernet

Situasjonsforståelse

- Forstå alvoret i dagens sikkerhetspolitiske situasjon

Kompetanse om beredskap

- Egenberedskap (materiell og mental beredskap)

Informasjon ut i samfunnet

- Være i forkant (Atomsikkerhet, Forsyningssikkerhet, EKom etc.)

Frivilligheten er viktig!

- Det er viktig at vi medlemsorganisasjonane møtast og utvekslar erfaringar og fortel kvarandre om kva vi jobbar med.

Føde- og barselomsorga er dessverre ikkje blitt noko betre, det er framleis fødeavdelingar som vert lagt ned og det er viktig at vi framleis reagerer på det. Den barselomsorga som vi fekk når eg fekk mine frå 1987 til 1997 er dessverre ikkje til stades lenger. Vi skulle vere på sjukehuset til amminga var godt i gang, fysioterapeutar, barnepleiarar og jordmødrer var der for oss. I dag skal ein fort ut av sjukehusa, og det er ikkje nok jordmødrer eller helsesjukepleiarar ute i kommunane til å gje den omsorga lenger. Og så lurar ein på kvifor så mange slit med fødselsdepresjon.

Dei skal og samle kompetansen på større sjukehus, så reisevegen for mange fødande vert enda lenger. Når dei la ned fødestova på Fagernes skulle dei «berre» bli køyrt til Gjøvik, no skal dei snart bli køyrt til Mjøssjukehuset som kjem på Moskogen. Ikkje rart det vert født færre barn rundt omkring. Dette er berre eit av mange eksemplar om fødesituasjonen rundt omkring i landet vårt.

Som de ser av saklista er det kome forslag om å legge ned sentralledet til forbundet, det ein må vere klar over er at med å legge ned sentralledet legg ein ned heile forbundet. Lag og kretsar kan framleis drive med sitt, men det vert ikkje som forbund.

Eg meiner det framleis er behov for vårt forbund!

Gleder meg til å treffe mange av dykk på landsmøte på Park Inn Radisson Oslo Airport West.

Ønsker alle ein fin haust.

Det er framleis er behov for oss!

Redaktør

Lene Sogaard Gloslie

Redaktør

Høsten står foran oss etter en begivenhetsrik sommer der naturkreftene nok en gang satte beredskapen på prøve. Flom og jordskred, stengte veier og jernbanelinjer, og en og annen campingvogn som tok vannveien sørover, preget nyhetsbildet. Det kan dessverre ikke gjentas for ofte – beredskap angår oss alle, både på nasjonalt og lokalt nivå, og i vårt eget hjem.

Vi har nylig vært gjennom et kommunevalg der den politiske vindretningen dreide mot høyre, noe som kan få betydning for opptakten til Stortingsvalget om to år. I flere byer og kommuner har ordførerkjede og flertall skiftet hender, og over hele landet har enkelte partier sett både stor økning og fall i oppslutning. Helse og økonomi har vært valgkampens kanskje viktigste saker, og eldreomsorgen har fått en velfortjent plass. Utfordringene her vil ikke bli mindre i årene fremover.

Protestfestivalen i Kristiansand, deltakelse på Arendalsuka og demonstrasjon foran Stortinget for barnas beste er noen av aktivitetene forbundet har engasjert seg i denne sommeren og høsten. Forbundsleder Aina Alfredsen Førde stilte i paneldebatt under Protestfestivalen i september med et klart budskap: – Likeverd og barnets beste må erstatte en misforstått likestillingstanke i debatten om foreldrepermisjon.

Frelsesarmeen er denne utgavens gjesteskribent, og kan fortelle om mangedoblede matkøer det seneste året. Frelsesarmeen frykter at denne høsten blir ekstra tøff for alle som allerede sliter, både med økonomien og med psyken.

Landsmøtet står for døren i oktober, og sakslisten viser at det spesielt er én sak å merke seg som angår forbundets fremtid. Det skal stemmes over et forslag om oppløsning av sentralledet i Norges Kvinne- og familieforbund. Det blir spennende å følge saken, da den kan innebære et historisk punktum for forbundets over 100-årige virke som en samlet organisasjon. Alle deltakerne på landsmøtet har stemmerett og kan ta del i denne viktige beslutningen.

Det er alltid hyggelig å lese om lokale aktiviteter og initiativ. Skjer det noe spennende i ditt lag eller din krets som du vil dele? Send gjerne tekst og bilder til redaktor@kvinnerogfamilie.no, og bidra med godt lesestoff og inspirasjon til våre medlemmer!

Riktig god høst og godt landsmøte!



Innhold

POLITIKK OG SAMFUNN

Husmødrene – på vei tilbake?	4
En fattig høst	6
Barnets beste	8
Sosioøkonomisk status og fødselsopplevelser	12
ACWW konferansen i Malaysia	19
Arendalsuka 2023	22

JUS

Skjevfordeling av arv til barn	14
--------------------------------	----

LANDSMØTE 2023

Saksliste	16
Presentasjon av forbundsleder kandidat	17
Presentasjon av nestleder kandidater	18

LOKALSTOFF

BBB – Bruktbokbua i Lunner utvider	25
Helgetur til Ona og øyene rundt	26

LANDSLOTTERIET

Trekningsliste	27
----------------	----

 - følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA SOM SKJER I FORBUNDET! DU FINNER LINKEN TIL FACEBOOKSIDEN PÅ NETTSIDENE VÅRE. HER FÅR DU LØPENDE INFORMASJON, DU KAN KOMMENTERE OG DELTA I DISKUSJONEN.

VI SEES PÅ FACEBOOK!

Husmødrene

– på vei tilbake?

– Likeverd og barnets beste må erstatte en misforstått likestillingstanke i debatten om foreldrepermisjon.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Protestfestivalen gikk av stabelen den første uken i september 2023 i Kristiansand. Festivalen presenterer seg som en festival mot apati og likegyldighet – for engasjement og handling, og setter aktuelle samfunnstema på dagsorden. Mottoet for festivalen er: Det er håpløst og vi gir oss ikke. Et passende slagord for temaet forbundsleder Aina Alfredsén Førde frontet under festivalen: Likeverd og aksept for kvinners ulike valg gjennom livsfasene – og barnas beste.

Forbundsleder Aina Alfredsén Førde ble invitert til å delta i debatten «Husmødrene – på vei tilbake?». Grunnet sykdomsforfall ble debatten endret til en panelsamtale, der Henrik Syse, Linn Stalsberg og Aina Alfredsén Førde deltok. Anders Tangen ledet samtalen.

INGEN RETUR TIL KJØKKENBENKEN

På tross av en tittel som antyder at kvinner er i ferd med å forlate arbeidslivet for å gjenreise 50-tallets husmorliv, var paneldeltakerne skjønt enige om at den økende trenden der kvinner ønsker å være hjemme en periode når barna er små, ikke er et uttrykk for et kvinneopprør mot arbeidslinja.

– Det handler ikke om at kvinnene er på vei tilbake til kjøkkenbenken, men om omsorg i

Artikkel fra Fædrelandsvennen den 6. september 2023. Gjengitt med tillatelse.

8

NYHETER

PROTESTFESTIVALEN. Husmordebatt



Paneldeltakerne fra venstre Linn Stalsberg, Aina Alfredsén Førde og Henrik Syse. FOTO: EIVIND KRISTENSEN

Sjelden det blir nevnt noe om hva som er barnas beste.

Er husmoren på vei tilbake? Spørsmålet vekket engasjement på Håndverkeren mandag kveld.

KRISTIANSSAND

– Det er sjelden det blir nevnt noe om hva som er barnas beste. Det snakkes om «arbeidslinja, arbeidslinja» – og at mor og far må ut og jobbe fordi det trenger Norge, erklærte Aina Alfredsén Førde, leder for Norges Kvinne- og familieforbund, fra scenen.

Et 30-talls publikummere hadde mandag kveld trukket inn fra sommervarmen for å følge Protestfestivalen 2023 og «Husmødrene – på vei tilbake?».

I vår teasette festivalleder Svein Inge Olsen arrangementet ved å proklamere:

«La oss få tilbake tryggheten i familien, som da mor var hjemme. Kanskje far, om han klarer å gi det samme, noe jeg tviler på (...).»

Til Fædrelandsvennen fortalte han om flere skarpe reaksjoner: «Usmakelig», ble innlegget kalt. På Håndverkeren ble det mer en engasjert samtale enn oppvett debatt.

I panelet satt foruten nevnte Aina Alfredsén Førde, forfatter og samfunnsdebattør Linn Stalsberg – og filosof Henrik Syse.

Noe av utgangspunktet for samtalen var emneknappen «tradwife» på Tik Tok og Instagram, der unge kvinner inspirert av

50-tallet har tatt et radikalt oppgjør med moderne kjønnsroller. De lar mannen være hovedforsørger, mens de selv velger å være hjemme på fulltid med barna.

– KVINNER JOBBER MER

– Husmoren er ikke på vei tilbake. Det er bare å se på statistikken. Kvinner jobber mer enn noen gang, mente Stalsberg.

Hun mener «tradwife» og liknende fenomener ikke spiller samfunnet i stor grad.

– Det er ikke noe tall som sier at kvinner – eller menn – sier opp jobbene sine og går ned i prosent, eller vil være hjemme på heltid, mente Stalsberg.

Hun har skrevet bok om den berømte tidsklemme, og er opptatt av at samfunnet ikke legger tilrette for at vi kan ta reelle valg.

– Å velge å være hjemme er for dem som har råd. Tilgang til velferdsgodene er knyttet til at du må være i full jobb, sa Stalsberg.

Filosof Henrik Syse tok til orde for å oppvurdere betydningen av arbeidet som gjøres i hjemmet.

– Uansett om det gjøres av en mor, far, søster – eller bror som tar vare på noen. Det er et reelt arbeid, krevende arbeid – og viktig arbeid, mente Syse.

– RAKKET NED PÅ

Mest engasjement i salen skapte nok de mer flammende innleggene til Aina Alfredsén Førde, leder for Norges Kvinne- og familieforbund dannet i 1915.

Hun mener «husmor» må fram- snakkes.

– Det er et ord vi skal være stolte av. Jeg føler det blir raket ned på, sa Førde.

Førde markerte tydelig misnøye med den etablerte offentlige debatten. Da hun snakket om fordeling av foreldrepermisjon kom applausen fra salen.

– Jeg mener mor og far er like viktig for barna. Men vi kan aldri

få likestilling når det gjelder mor, far og barn. Det er kun mor som kan gå gravid, uansett hvordan vi vrir og vender på «han, hun eller hen». Du må være biologisk kvinne for å kunne føde og amme barnet, sa hun.

Idetlert mener hun mor bør få hele første året i permisjon, og at far får et halvt år etterpå.

– Jeg tror også samfunnet hadde tjent veldig på det, sa Førde.

– SNAKKES FOR LITE OM

Publikummer Claudia Klostergaard fulgte interessert med på samtalen.

– Dette er et tema som blir snakket for lite om, mente hun etterpå.

– I mitt eget nettverk snakkes det om tidsklemme, og foreldre som skulle ønske de hadde mer tid og overskudd sammen, sier Klostergaard.

Hun jobber ved Senter for likestilling på UiA, men presiserer at hun var på Protestfestivalen som privatperson. Klostergaard har selv valgt å ha 40 prosent ulønnet permisjon for en periode, for at sønnen kan bli ett år før han begynner i barnehagen.

– I utgangspunktet er jeg veldig opptatt av at jeg og min mann skal ha en likestilt økonomi, og det har vi løst internt. Dette er likevel et spørsmål om privilegier og muligheter, og jeg har vært så heldig å ha en arbeidsgiver og en økonomi som møter vårt nåværende behov, sier Klostergaard.

TEKST: EIVIND KRISTENSEN
eivind.kristensen@fvn.no



Claudia Klostergaard var en av dem som fulgte samtalen på Håndverkeren. FOTO: EIVIND KRISTENSEN

en fase der barna er små og har behov for sin nærmeste omsorgsperson. Norges Kvinne- og familieforbund arbeider for aksept og anerkjennelse av kvinners ulike valg gjennom livsfasene. Om en kvinne ønsker å være hjemme når barna er små, skal hun møte respekt for det, slo Alfredsen Førde fast.

ARBEIDSLINJA DOMINERER

– Arbeidslinja dominerer debatten, men ingen nevner barnets beste, sa Alfredsen Førde. Hun utdyper overfor Kvinner & Familie:

– Det er arbeidslinja som fremstilles som om den er truet når kvinner vil ta omsorg for barna og være hjemme med dem når de er små. Dette dreier seg om en relativt kort periode i et langt arbeidsliv, men en veldig viktig tid i barnets liv. Samtidig er omsorg for hverandre på tvers i nabolag og i bomiljøer viktig. Når ingen er hjemme på dagtid med barn mister barnet også en viktig tilhørighet i sitt nærmiljø.

Norges Kvinne- og familieforbund arbeider for at mor skal få ett års permisjon med barnet, og at fars permisjon kommer senere.

– Debatten om foreldrepermisjon viser at det fortsatt er behov for Norges Kvinne- og familieforbunds engasjement for denne saken, og for andre saker som forbundet arbeider med, sier Alfredsen Førde.

MISBRUK AV ORDET LIKESTILLING

– Politikerne bruker ordet likestilling der de skulle ha brukt ordet likeverd, sa Alfredsen Førde, som mener det er misbruk av ordet likestilling å benytte ordet i forbindelse med foreldrepermisjon.

– Det er sjelden vi hører noe fra politikerne om hva som er barnas beste. De snakker om likestilling mellom mor og far, og gjør det til et spørsmål om fordeling av foreldrepermisjon, sa Alfredsen Førde under festivalen.

Hun understreker at forskning og kunnskap vi har om barnas tilknytning og utvikling i de første årene må tillegges betydning og få konsekvenser for politikken som utformes.

KAN IKKE LIKESTILLE FAR OG MOR

Alfredsen Førde mener at vi ikke kan likestille mor og far.

– Du må være født biologisk jente for å gå gravid, føde og amme. Derfor kan vi aldri likestilles oss ut av det faktum at mor er den viktigste omsorgspersonen i barnets liv



Forbundsleder Aina Alfredsen Førde iført Protestfestivalens t-skjorte. Foto: Privat

frem til barnet er ett år. Uansett hvordan vi vrir og vender på det, er det bare mor som kan føde og amme barnet.

– Bare mor kan amme, og helsemyndighetene tilrår fullamming til barnet er seks måneder gammelt. Det vil ikke la seg gjøre med den ordningen vi har i dag. Likeverd mellom mor og far er ikke det samme som likestilling, sa forbundsleder Aina Alfredsen Førde til applaus i salen under Protestfestivalen.

ERIK BYES MINNEPRIS

Erik Byes minnepris er en norsk pris som blir utdelt under den årlige Christiansand Protestfestival. I år var det forfatter, professor og rullestolbruker Jan Grue som

ble tildelt prisen. Grue ble i 2021 også kåret av Aftenpostens lesere til «Årets osloborger».

Erik Byes minnepris ble lansert etter journalisten og visekunstneren Erik Byes død den 13. oktober 2004. Prisen tildeles en person som «over en periode har framvist et uredd og brennende engasjement for å påvirke samfunnsutviklingen i positiv lei, lokalt, nasjonalt eller internasjonalt. Vedkommende må ha framvist mot til å gå mot strømmen og de moteriktige standpunkt, til kompromissløst å kjempe for fred, rettferdighet og menneskeverd», sier Protestfestivalen i sine tildelingskriterier.

Blant tidligere prisvinnere finner vi blant annet Liv Ullmann, dokumentarfilmskaper Petter Nyquist, og programleder Leo Ajkic.

“Det handler ikke om at kvinnene er på vei tilbake til kjøkkenbenken, men om omsorg i en fase der barna er små og har behov for sin nærmeste omsorgsperson.



Alenemor og Belinda, møttes på matutdeling.
Foto: Mette Randem

En fattig høst

Enkelte steder er matkøene mangedoblet det seneste året. Frelsesarmeen frykter at denne høsten blir ekstra tøff for alle som allerede sliter, både med økonomien og med psyken.



AV: ELIN WESTBY HERIKSTAD,
ASSISTERENDE SOSIALSJEF I
FRELSESARMEEN

«Av og til lurer jeg på hvordan jeg klarer å leve, men jeg skal være sterk. Jeg skal klare det. Jeg var sosialhjelpsmottaker fordi jeg ikke fikk fast jobb uten utdanning. Samtidig har jeg tre barn å forsørge. Jeg ønsket å jobbe i helsesektoren, men fikk bare sporadiske skift. Derfor begynte jeg på et toårig studium for å bli helsefagarbeider. Da mistet jeg sosialtrygden».

Ordene kommer fra «Anna», aleneforsørger for tre barn. Hun er en av mange som har oppsøkt Frelsesarmeen i Sarpsborg for å få hjelp til det aller nødvendige.

Som student må hun klare seg på 20 prosent arbeid, barnetrygd, et lite barnebidrag, samt lån og stipend fra Lånekassen. Når husleie på tolv tusen og nødvendige regninger som strøm og barnehage er betalt, har hun ofte ingenting igjen.

Anna er bestemt på å fullføre studiet. Det koster alt hun har av både penger og krefter. Barnas aktiviteter har hun vært nødt til å kutte ut.

Vi ser stadig flere aleneforsørgere som Anna. Vi ser syke mennesker som har fått avslag på uføretrygd. Rundt om i landet oppsøker mennesker oss for å få hjelp – mange for aller første gang. Situasjonen nå kjenner mange på kroppen, med økning i mat-

og strømpriser og ofte i kombinasjon med høye boligutgifter.

Det er nå 153.000 husholdninger som har alvorlige økonomiske problemer. Flertallet av disse klarer ikke å betale regningene sine, kommer det frem i Sifos rapport Dyrtid III (mars 2023).

Frelsesarmeen har siden sist Sifo kom med tall om dyrtiden hatt en dobling av besøkende og vel så det på en rekke av stedene vi deler ut mat. Enkelte steder er køene mangedoblet det seneste året. Den økonomiske krisen går uten tvil hardest utover de som allerede sliter.

SLITER PSYKISK PÅ GRUNN AV EGEN ØKONOMI

En undersøkelse utført av Respons Analyse for Frelsesarmeen i mai viste også at det er de med lavest inntekt som sliter mest med psykiske utfordringer på grunn av sin nåværende økonomiske situasjon.

Hver tredje nordmann svarer i undersøkelsen at de flere ganger den seneste tiden har følt på indre uro eller nervøsitet fordi de har fått mindre å rutte med. Hver femte nordmann har slitt med søvnløshet på grunn av sin nåværende økonomiske situasjon.

“Om lag halvparten av husholdningene med inntekt under 400.000 sier de flere ganger har følt på nedstemthet, tiltaksløshet og indre uro på grunn av økonomien

Om lag halvparten av husholdningene med inntekt under 400.000 sier de flere ganger har følt på nedstemthet, tiltaksløshet og indre uro på grunn av økonomien. Dette kan eksempelvis være enpersonshusholdninger eller aleneforsørgere.

KRONISK STRESS GJENNOM BARNAS OPPVEKST

I Frelsesarmeen møter vi mange familier i ulike faser av livet. Mange av dem opplever store og kompliserte levekårsutfordringer i tillegg til utfordringer med lav inntekt.

Noen av de tydeligste fellestrekkene er opplevelsen av å leve med kronisk stress, press på relasjonene i familiene og nettverket rundt og press på både fysisk og psykisk helse. Alvoret stiger når situasjonen blir langvarig, og mange av familiene vi møter har en komplisert situasjon gjennom hele barnas oppvekst.

Disse levekårsutfordringene er med på å prege barnas hverdag både på kort og lang sikt. Det kan gjelde boligsituasjonen, fysisk og psykisk helse, vennskap og sosialt liv, deltakelse på fritidsarenaen eller for eksempel ferietid og høytider.

TIDS- OG OPPFØLGINGSKRISE I HJELPEAPPARATET

Vi trenger et bedre system som i enda større grad fanger opp de mest utsatte i samfunnet vårt – før krisen er uholdbar. Vi vet at å oppsøke Frelsesarmeen for hjelp er gjerne den aller siste skansen for mange.

Å dele ut akutt nødhjelp som mat eller klær er ikke veien å gå for å løfte familier ut av en fastlåst situasjon. Familiene trenger forsvarlige økonomiske rammer også i hverdagen, året rundt.

Vi vet at mange mennesker ikke får den hjelpen og oppfølgingen de trenger her og nå av hjelpeapparatet. Tenk på hvilke kostnader vi hadde spart både menneskelig og samfunnsøkonomisk, hvis vi hadde fått på plass bedre og raskere løsninger som gav mennesker et selvstendig liv raskere!

BOLIG – GRUNNMUREN I TILVÆRELSEN

En trygg og varig bolig er en viktig faktor for å komme seg opp av kneika.

Det er lettere sagt enn gjort. Mange lavinntektsfamilier opplever å gå på visning etter visning, og blir ofte valgt bort til fordel for andre med mer stabil inntekt eller livssituasjon. Resultatet er at svært mange ender opp med å bo i de dårligste leilighetene i markedet – ofte med en standard som er totalt uakseptabelt for de fleste av oss.

Mange leieforhold finansieres via NAV, men NAV har ofte ikke kapasitet til å kontrollere boligens standard. Dette kan medføre at NAV dekker leiekostnader for leiligheter med sikkerhetsmangler og/eller lav kvalitet.

Vi har gang på gang sett barnefamilier bo med mugg, fukt, råte, veggdyr, trekk, manglende rømningsvei, ikke-tilfredsstillende kjøkken og uhygieniske forhold som sprøytespisser og søppel på utsiden.

Utfordringer med bolig medfører stress, søvnløse netter og bekymringer som også går ut over barna. Foreldre forteller oss at dette stresset blir altoppslukende og påvirker hverdagen, de er slitne. Å søke jobb eller håndtere helseutfordringer oppi dette blir nærmest umulig. En trygg bolig må komme på plass først, dette er grunnmuren i tilværelsen.

HVA KAN VI GJØRE?

Frelsesarmeen vil fortsette å hjelpe de i akutt nød, og vi takker våre frivillige og givere som gjør dette arbeidet mulig. Men vi er like opptatt av å få folk ut av fattigdomsspiralen de befinner seg i. Da trenger vi at politikere i enda større grad satser på NAV, for å muliggjøre at de kan yte sitt absolutt beste.

Vi etterlyser en bedre oppfølging av lavinntektsgruppene, vi mener trygdeytelsene må opp og at det må bli ulovlig å bo så dårlig som flere gjør i dag.

I februar kom Fafo med sin rapport, Veldedighet i velferdsstaten, om matkøene til Frelsesarmeen. Rapporten fra forskningsstiftelsen pekte blant annet på boligsituasjon og gjeldsbelastning som hovedårsaker til at folk ikke klarer å forsørge seg selv.

Frelsesarmeen har derfor jobbet frem en boligmelding med en rekke forslag til å gjøre boligpolitikken mer verdig. Boligmeldingen «Å bo verdig» er basert på stemmene til de vi møter, og våre ansatte ute i felten.

Vi vil blant annet ha på plass en minimumsstandard på utleieboliger og at det etableres et boligtilsyn som skal avdekke ulovlig dårlig kvalitet på boligene.

Vi ønsker også et lovfestet tilbud om forebyggende og helsefremmende besøk hos eldre og generelt en bedre oppfølging av livs- og bosituasjonen til de som risikerer tilbakefall til rus og/eller kriminalitet.

Bolig er en del av løsningen – men i tillegg må også andre trygghetsbehov ivaretas for å sikre nødvendig hjelp til å komme seg ut av den fastlåste situasjonen. Det kan bety hjelp til helseutfordringer eller jobbsøking, økonomisk veiledning og rådgivning.

Vi etterlyser derfor egne koordinatorroller



Matutdeling hos Frelsesarmeen i Sarpsborg.
Foto: Frelsesarmeen

i det offentlige som samarbeider med ideelle og frivillige for å gi riktig hjelp til rett tid. Slik kan vi få et hjelpeapparat med en større bredde i hjelpen som gis opp mot ulike utfordringer samtidig, som ikke avbryter hjelpekontakten for tidlig, sikrer barns rettigheter og som følger familiene/enkeltmenneskene raskere på veien til et selvstendig liv.

Les mer ved å skanne QR-kodene:



Fafo sin rapport Veldedighet i velferdsstaten



Frelsesarmeens undersøkelse utført av Respons Analyse i mai 2023



Sifos rapport Dyrtd III fra mars 2023



Forbundet var medarrangør sammen med Små barns beste under demonstrasjonen for å beholde kontantstøtten som gikk for seg på Eidsvolls plass



Verdsett omsorgsarbeid i hjemmet

Barnets beste

20. november 1989 ble Barnekonvensjonen vedtatt av FN, 8. januar 1991 ble den ratifisert av Norge, og ble med det en del av norsk lov.

AV: HILDE AUGLEND, KLINISK BARNEVERNSPEDAGOG OG NADIA OLONKIN, MILJØTERAPEUT, MASTER I MENNESKERETTIGHETER

I 2014 ble deler av konvensjonen, slik som prinsippet om barnets beste inkorporert i Grunnloven, og med det gitt forrang foran andre lover. Med andre ord har barn i Norge en grunnlovsfestet rett til at deres beste skal være et grunnleggende hensyn i alle saker som berører de, både gruppevis og som enkeltindivider, dersom det ikke er mulig å harmonere en bestemmelse med barnets beste, skal hensynet til barnets beste gå foran.

På tross av dette skjer det stadig vekk at de med beslutningsmyndighet treffer avgjørelser der hensyn som integrering, likestilling og økonomi trumfer nettopp hensynet til barnets beste.

HJERNENS VEKST

Menneskebarnet er såkalt 'naturlig prematurt'. Sammenlignet med andre primater burde vi ikke vært født før ved ca. 2 års alder, men kvinner kunne verken gått eller stått om de skulle født barn med større hoder.

Dette innebærer blant annet at hjernen vokser enormt i løpet av barnets første 2-3 leveår. En forutsetning for at barnet skal kunne utvikle et robust fundament i løpet av denne tiden er at de har omsorgsgivere som er fysisk og emosjonelt tilgjengelige.

De trenger omsorgspersoner som intuitivt og umiddelbart oppfatter og agerer på ubehag de opplever.

STRESSREAKSJONER

En av verdens fremste hjerneforskere sier at den enormt viktige non-verbale kommunikasjonen mellom et lite barn og dets primære omsorgsgiver er nærmest umulig å gjenskape for utenforstående. Fraværet av en slik omsorgsgiver fører til indre uro hos barnet – stress. Opplevelse av å være overlatt til seg selv. Dersom små barn blir overlatt til seg selv, eller bare i omsorgen til en utilstrekkelig omsorgsgiver, risikerer man at stressreaksjonen blir både voldsam og langvarig, ettersom små barn ikke har forutsetningene for selvregulering. Vi vet at barn i norske barnehager har forhøyede nivåer av stresshormonet kortisol. Voldsomt



og langvarig stress barnet utsettes for i løpet av denne perioden av livet (fra det ligger i mors liv og frem mot 3 års alder), kan få katastrofale følger for barnets hjerne. Det kan blant annet påvirke barnets evne til å regulere egne følelser og dets evne til å memorere, blant mye annet. Dette er egenskaper som er essensielle for utvikling og læring, trivsel og mestring – livet gjennom.

De yngste barna trenger å være sammen med mamma og pappa i rolige omgivelser, med en overflod av oppmerksomhet og kjærlighet fra mennesker som elsker de. Det er her innsatsen må legges, foreldre må styrkes og støttes i deres livs viktigste oppgave.

KONTANTSTØTTEN

En av sakene vi har hatt fokus på, er kontantstøtten, som K&F i sin tid var initiativtaker til, og som KrF innførte når de satt i Regjering i 1998. Kontantstøtten har vært, og er fortsatt sterkt debattert. Siden AP dannet regjering for snart to år siden, har de vært klare på at de ønsker kontantstøtten fjernet, men har i stedet inngått et kompromiss med SP om å redusere den

med fire måneder, og på den måten - som de sier - sikre at alle har mulighet for enten kontantstøtte eller barnehageplass. Denne endringen er enda ikke vedtatt, men er på høring.

Kontantstøtten har i mange år vært en viktig inntektskilde for småbarnsfamilier som ønsker å utsette barnehagestart for de aller yngste barna.

Samtidig som det legges press på foreldre om å komme raskt tilbake til jobb etter endt permisjon, har stadig flere fagfolk ropt varsku om følgene ved at barn for tidlig adskilles fra sine primære

“Det aller beste forebyggende tiltaket for å sikre god helse senere i livet, er å sikre de aller yngste «ro til å gro»

Små Barns Beste

Foreningen Små Barns Beste fokuserer særlig på de yngste barna, fra 0-3 år, deres omsorgssituasjon og rettigheter.

Små Barns Beste består av en gruppe samfunnsengasjerte personer med ulik faglig bakgrunn og ulikt politisk ståsted som har sett med økende bekymring på hvordan omsorgen for de minste barna utvikler seg i Norge.

Små Barns Beste ble stiftet 6. mai i år, og består av ti medstiftere: Nina Mikkelsen, kontaktperson for SBB og IT-arkitekt, Hilde Auglend, klinisk barnevernspedagog, Laila Fresjarå Foldvik, forfatter av Det stille mammaopprøret, Sidsel Gilbert, psykiater, Anne-Lena Løvdahl Hoff, daglig leder i Foreldrelandsbyen, Trine Klette, dr. philos og tilknytningsforsker, Charlotte Koren, samfunnsøkonom, Gro Nylander, dr.med, fødselslege, Nadia Olonkin, miljøterapeut, master i menneskerettigheter, og Hanne Weisser, lektor.

Foreningen arbeider for at hensynet til de minste barna blir tatt i betraktning i saker som angår barn, i tråd med Barnekonvensjonens krav. Vi mener at hensynet til barnas behov er blitt alvorlig forsømt i politikkutformingen for barn under tre år og familiene deres.

Foreningen er opptatt av foreldres økonomiske og sosiale muligheter for å gi sine barn den beste omsorgen i denne aldersperioden, i samspill med samfunnets rammer.

Gruppen med fagfolk og foreldre som har opprettet foreningen har i mange år holdt konferanser, møter og deltatt i ordsiftet om små barns beste. Vi har også henvendt oss til statsråder og stortingskomiteer.



På hjul for kvinner og familien



Store og små deltok i demonstrasjonen



tilknytningspersoner. Det kan se ut som om dette i økende grad blir lyttet til, da det har blitt mer vanlig å ta ut noen måneder (eller år) med ulønnet permisjon for en av foreldrene. Kunnskapen om hvor betydningsfulle de første tre årene er for helse og livskvalitet resten av livet, ser ut til spille en betydelig rolle for hvilke valg som foreldre gjør i denne fasen av barnets liv.

UTSATT BARNEHAGESTART

Tilknytningserfaringer, dokumentasjon av stress hos barn i barnehager og økning av psykiske problemer blant barn og unge tilsier at foreldre som er skeptiske til tidlig barnehagestart, må få mulighet og økonomisk støtte til alternativ omsorg de første årene.

Foreningen mener at foreldre som velger å utsette barnehagestart, bidrar til et godt liv for egne barn. Den ekstra tiden de yngste får sammen med sine nærmeste, vil trolig på sikt også ha en betydelig samfunnsmessig gevinst.

“ Myndighetene må la foreldrene ta de viktige valgene for sitt eget og barnas liv.

Det aller beste forebyggende tiltaket for å sikre god helse senere i livet, er å sikre de aller yngste «ro til å gro»

Vi mener at argumenter mot kontantstøtten, som manglende integrering eller lønns- og karrieretap, ikke er holdbare. Dette er problemer som kan løses på andre måter enn å kutte økonomiske overføringer til barnefamilier. Dagens kontantstøtte gjelder kun for det andre året i barnet liv, da grunnleggende personlighetsutvikling finner sted.

Myndighetene må la foreldrene ta de viktige valgene for sitt eget og barnas liv.

MARKERINGER FOR KONTANTSTØTTEN

14. og 15. juni i år ble det avholdt markeringer for kontantstøtten som en protest på det foreslåtte kuttet i kontantstøtten. Små Barns Beste i samarbeid med Norges Kvinne- og familieforbund hadde markeringer i Oslo, Tønsberg, Oppdal, og Stavanger.

Facebookgruppen «Behold kontantstøtten» som ble opprettet for noen år siden har hatt mye aktivitet, og har nå over 7000 medlemmer. Vi opplever at tidlig barnehagestart er et tema som engasjerer, og at flere fagpersoner nå tar til orde for at samfunnet bør finne bedre løsninger slik at barna kan få en roligere start på livet.

BEDRE OPPFØLGING UNDER OG ETTER FØDSEL

I dag er liggetid på barsel i snitt 2,6 døgn etter fødsel. Ifølge jordmødre forteller en del kvinner at de føler seg presset til å dra hjem. Fødselstilbudet er svært varierende, og enkelte fødeavdelinger har for få ansatte til å kunne ivareta de fødende godt nok. Det har vi sett flere skremmende eksempler på bare fra denne sommeren.

Å føde barn er en stor påkjenning, både fysisk og emosjonelt. Kvinnene er ofte sårbare og slitne, fysisk og mentalt. I tillegg er populasjonen i fødeomsorgen endret; førstegangs fødende er eldre, de har flere sykdommer og risikofaktorer for komplikasjoner. Dette gir et større behov for tett oppfølging etter fødsel, ikke mindre.

Dårlig ivaretagelse av kvinner i denne sårbare tiden er et svik mot kvinnene, men også deres barn. De økonomiske kostnadene knyttet til manglende fødsel- og barselomsorg blir høyere når forekomsten av komplikasjoner etter fødsel, og fødselsdepresjoner øker. De personlige, emosjonelle kostnadene kanskje enda høyere.

AMMEVEILEDNING LITE TILGJENGELIG

I tillegg blir kvinnene ofte sendt hjem før ammingen er etablert. Amming er ansett for



Tilknytningen til barnet er viktigere enn tilknytningen til arbeidslivet

å være et godt forebyggende tiltak for mor- og barns helse. Helsedirektoratet anbefaler amming hele det første året og gjerne lenger, hvis mor og barn trives med det. Verdens helseorganisasjon anbefaler at barn ammes i to år, og gjerne lengre.

Allikevel er ammeveiledning lite tilgjengelig, og tilrettelegging for fortsatt amming utover de (maksimalt) syv månedene mødre får tildelt i permisjon, mangelfull. Dagens ordning med ammeferie kan ikke ansees for å være tilstrekkelig for å stimulere til å etterfølge anbefalingene fra verken Helsedirektoratet eller Verdens helseorganisasjon (WHO).

ØNSKER TO ÅRS FORELDREPERMISJON

I tillegg til å bedre forholdene for kvinner under og etter barsel mener foreningen Små Barns Beste at det bør innføres to års foreldrepermisjon, der det første

året er forbeholdt mor. Ordningen bør dog være fleksibel, slik at de mange ulike familiene kan finne løsningen som passer dem best. I tillegg mener vi at kontantstøtten bør tilbys frem til barnet er 3 år. Nyere hjerneforskning tyder på at praksisen med tidlig barnehagestart og omfattende institusjonalisering, der små barn går i barnehagen i 41 timer – og mer – i uken, fra før fylte ett år, representerer en betydelig risiko for barnas fysiske, psykiske, emosjonelle og relasjonelle helse – livet gjennom.

Vi mener de yngste bør skånes for samtidens stress, at barn bør få muligheten til å vokse opp i rolige, harmoniske omgivelser, omgitt av mennesker som elsker dem.

Omsorgsarbeidet foreldre utfører må verdsettes høyere, slik at foreldre blir bedre i stand til å følge barnets behov og signaler i størst mulig grad.



Kvinner med lav sosioøkonomisk status hadde dårligere fødselsopplevelser

Forskere har undersøkt hvordan faktorer som utdanning, inntekt og sivilstatus virket inn på deres opplevelse av fødselen.

AV: PÅL ARNE KVALNES OG KAMILLA BRANDAL, KOMMUNIKASJONSRADGIVERE, OSLOMET

Forskerne Carina Vedeler og Kjetil van der Wel har jobbet med den norske delen av den internasjonale undersøkelsen Babies Born Better Survey.

Vedeler og van der Wel har i undersøkelsen brukt data fra 8 317 kvinner. Blant disse har 917 rapportert om negative fødsels erfaringer, og blant disse er det en sterk overvekt av kvinner med lav sosioøkonomisk status.

– En dårlig fødselsopplevelse kan få mange ulike konsekvenser. Det kan påvirke ønsket om flere barn, noen kan utsette neste fødsel, få fødselsangst, ønske keisersnitt ved neste fødsel, utvikle fødselsdepresjon eller oppleve vanskeligheter i overgangen til å

bli foreldre. Opplevelser knyttet til fødsel setter dype spor i kvinners liv, sier Vedeler.

Personer i lavere sosiale lag har dårligere forutsetninger for å benytte seg av ulike offentlige tjenester

Og ettersom forskerne har funnet en overvekt av kvinner med lav sosioøkonomisk status blant de med negative erfaringer vil også ettervirkningene slå skjevt ut.

– Fødselsopplevelsen har innvirkning på helse på kort og lang sikt, ikke bare for mor, men også for barnet. Når vi ser at risikoen for slike dårlige opplevelser er skjevfordelt mellom ulike grupper, gir det grunn til å anta at de spiller en rolle for reproduksjon av sosial ulikhet mellom generasjonene, sier van der Wel.

Van der Wel legger til at om man skal utjevne disse uønskede forskjellene mellom ulike sosiale grupper, er det viktig å tenke på at de også har ulike behov for oppfølging.

– Personer i høyere sosioøkonomiske lag vil ofte lettere ta til seg relevant informasjon og gjøre sine ønsker gjeldende. De har generelt mer overskudd, mentalt og fysiologisk. Personer i lavere sosiale lag samlet sett er utsatt for mer usunt kronisk stress og har dårligere forutsetninger for å benytte seg av ulike offentlige tjenester, sier han.

DETTE HAR FORSKERNE SETT PÅ:

hvor de er født
sivilstatus
utdanningsnivå
arbeidsledighet
studentstatus
subjektiv levestandard (hva kvinnene selv rapporterte)

DETTE OPPLEVER KVINNENE SOM NEGATIVT

– Undersøkelsen viser at det er mange som ikke føler de blir møtt på en god måte og ikke får den støtten og omsorgen de trenger, sier Vedeler.

De opplever at de ikke får den støtten og omsorgen de trenger både i møte med enkelte helsepersonell og gjennom organiseringen av fødetilbudet.

– Kvinnene forteller at de ikke blir sett og hørt og at det er for lite tid til omsorg. Noen kvinner opplever at de føler at de er på et samlebånd, at det er travelt og få ressurser. Andre kan føle at de blir møtt med lite omsorg og forståelse, og at deres følelsesmessige behov ikke blir tatt hensyn til, sier Vedeler.

Å bli atskilt fra barnet sitt når det er på nyfødtintensiv kan også gjøre at kvinnen har behov for ekstra oppfølging.



Kjetil van der Wel og Carina Vedeler. Foto: Pål Arne Kvalnes, OsloMet.

– Noen kvinner beskriver det som en stor påkjenning dersom de blir atskilt fra barnet. Disse kvinnene har behov for ekstra omsorg, sier Vedeler.

Noen kvinner beskrev hvordan de ble atskilt fra barnet sitt uten at det kom noen og spurte hvordan de hadde det.

Denne studien viser at arbeidsledighet og selvrapportert levestandard kan ha betydning for kvinnens fødselsopplevelse

– Slike erfaringer kan innvirke sterkt på selvfølelsen og får en til å føle seg ekstra sårbar, forteller Vedeler.

Alle indikatorene som henger sammen med lav sosial status hadde en sammenheng med en negativ opplevelse av fødselen.

– Denne studien viser at arbeidsledighet og selvrapportert levestandard kan ha betydning for kvinnens fødselsopplevelse. Det kan tyde på at økonomisk usikkerhet og stress kan ha mye å si for økt sårbarhet, sier Vedeler.

Bakgrunnen til kvinnene kan ha noe å si for hvordan de kommuniserer med helsepersonellet.

– Utdanning er en av indikatorene som inngår i den sosioøkonomiske statusen. Og det kan jo tenkes at helsepersonell synes det er enklere å kommunisere med en som er likere seg selv, sier van der Wel.

Høyere utdanning kan bety at kvinnene oppsøker informasjon i forkant og kan ha lettere for å forstå hva som skjer underveis, mener han.

– De kan også ha større trygghet i å

kommunisere hva som er sitt behov i situasjonen, sier van der Wel.

LEVESTANDARD OG CIVILSTATUS GIR UTSLAG

Levestandard i seg selv er en av indikatorene som har sterkest innvirkning på fødselsopplevelsen.

– Hvorvidt du opplever å ha høy eller lav levestandard er den indikatoren som har sterkest innvirkning, ved siden av hvorvidt du er singel, sier Vedeler.

Og det at kvinnen er i et forhold eller har med seg en partner på fødselen kan være en stor ressurs.

– Vi vet at det å få barn alene er en sårbarhetsfaktor, sier Vedeler.

– Sivilstatus kan være betegnende for tilgjengelige sosiale ressurser, sier van der Wel.

Hvilken livsfase kvinnene var i hadde også en innvirkning på fødselsopplevelsen.

– For eksempel rapporterte studenter oftere om negative fødselsopplevelser enn andre, sier Vedeler.

Nyetablerte har det oftere trangere økonomisk og er dermed mer sårbare enn andre mer bedre økonomi.

– Hvis du opplever din materielle situasjon som trang har du også med deg stress inn i fødselssituasjonen, som i seg selv er en stor påkjenning. Det er sannsynlig at økonomisk stress og usikkerhet kan gjøre fødende mer sårbare for dårlige erfaringer, sier van der Wel.

SKAL GI DET SAMME TILBUDET TIL ALLE

– Helsepersonell skal gi den samme

tjenesten til alle kvinner på en fødeavdeling. Jeg tror det er viktig med en bevisstgjøring om at man ikke nødvendigvis møter alle likt, selv om man ønsker det, sier Vedeler. Hun understreker at de ikke har sett på hvordan helsepersonellet faktisk møter kvinnene.

– Vi vet jo ikke om helsepersonellet møter kvinnene forskjellig. Det vi har undersøkt er kvinnenes erfaringer. Vi må gjøre videre undersøkelser for å vite mer, sier hun.

Men undersøkelsen viser at det er en forskjell i hvordan kvinnene opplever at de blir møtt.

– Det kan hende at kvinnene møtes likt av helsepersonellet, men har behov for å møtes ulikt. Lav sosioøkonomisk status kan bety høyere sårbarhet og mer behov for oppfølging. Det kan være en plausibel forklaring, sier van der Wel.

– Kvinnene kan ha behov for en mer individuelt tilpasset oppfølging, legger Vedeler til.

Sosioøkonomisk status

Sosioøkonomisk status refererer til en ulik tilgang til ressurser i den sosiale fordelingen av goder og byrder. Eksempelvis inngår utdanningsnivå, inntekt og arbeidsledighet i en persons sosioøkonomiske status.



Foto: Shutterstock

Skjevfordeling av arv til barn

Barns arverett er et tema jeg ofte får spørsmål om. Har barna rett til all arv etter foreldrene? Kan barna gjøres arveløse, eller kan arven begrenses på noen måte? Hva er pliktdelsarv? Og ikke minst: Må barna arve like mye?

Det kan være mange og gode grunner til at foreldre ikke ønsker at barna skal arve så mye, eller at ett eller flere barn skal arve mer enn de andre. Her skal jeg gi en innføring i de grunnleggende reglene og muligheten foreldre har til å skjevfordele arv til barn.

MÅ BARN FÅ ARV?

Etter lov om arv og dødsboskifte, er det barna – livsarvingene – som er arvingene etter avdøde. Dersom avdøde også etterlater seg ektefelle, har ektefellen også rett til arv.

Etter arvelovens regler, fordeles arven med $\frac{1}{4}$ til ektefellen og resten likt mellom barna.

Dette uavhengig av om barna er ektefellenes felles barn.

ARVEFORDELINGEN KAN ENDRES VED TESTAMENT

Ønsker man å endre denne fordelingen som arveloven regulerer, må det opprettes

testament. Det er i utgangspunktet slik at man fritt kan testamentere til hvem man vil, med unntak av følgende:

Ektefelle har rett til en minste arv, og barna har rett til pliktdelsarv.

PLIKTDELSARV: HVOR MYE MÅ BARN ARVE?

Pliktdelsarven kan forklares slik: Barna har rett til å arve 2/3 etter forelderen. Er det flere barn, har barna rett til lik andel innenfor disse 2/3. Desto flere barn, desto mindre pliktdelsarv til hver.

Det vil si at om arvelater har to barn, og etterlater seg 3 millioner kroner, har hvert av barna rett til 1 million hver i arv.

Pliktdelsarven kan likevel begrenses ytterligere, dersom det er en del verdier som skal arves: Ingen har krav på mer i pliktdelsarv enn 15 G (grunnbeløpet i folketrygden). 15 G er i dag avrundet kr. 1.870.000.

Eksempel: Avdøde etterlater seg 2 livsarvinger og verdier for 9 millioner kroner. Utgangspunktet er at 2/3 skal til livsarvingene. Dette vil være 6 millioner kroner, og 3 millioner til hvert barn. Men; så lenge livsarvingene får 15 G, altså kr 1.870.000 hver, har livsarvingen fått sin pliktdelsarv. Dette utgjør samlet kr 3.560.000. Resterende verdier – kr 5.440.000 kan da testator testamentere til hvem han eller hun vil.

MÅ BARN ARVE LIKE MYE?

Barna må ikke arve like mye. Så lenge minste pliktdelsarv er ivaretatt, er det ikke noe i veien for at de andre barna arver mer enn dette. I eksempelet ovenfor, kan for eksempel det ene barnet få minste arven på 15 G, kr 1.870.000, mens det andre barnet får alt det resterende.

Om avdøde ikke etterlater seg så store verdier, må man ikke glemme at 2/3 grensen gjelder: Den resterende 1/3 kan testamenteres til kun ett eller enkelte av barna, som da får mye mer enn de andre.

FORSKUDD PÅ ARV KAN SKJEVFORDELE ARVEN

Foreldre kan gi forskudd på arv til barna. Det kan de velge å gi kun til ett eller enkelte av barna (forutsatt at de ikke sitter i uskiftet bo). Å gi forskudd på arv, kan også være en måte å skjevdele verdier til barna.

Å gi forskudd på arv, vil si at

arveforskuddet skal avkortes i barnets endelige arveoppgjør.

For det første: Verdien av arveforskuddet som senere skal komme til avkortning, vil etter loven settes til verdien på tidspunktet forskuddet ble gitt. Dersom foreldrene vil at avkortningsverdien skal oppjusteres på noe vis, så må dette bestemmes konkret.

Det vil si følgende: Den avkastning eller verdiøkning arvingen får som følge av å ha mottatt verdier som forskudd på arv før de andre, tilfaller arvingen. Om det gis fast eiendom, så kan dette medføre store verdier. Arvingen vil også ha alle fordeler av renter, gode investeringer eller plassering av pengene.

For det andre: Dersom en arving har fått forskudd på arv, som viser seg ved det endelige arveoppgjøret å være mer enn det arvingen har krav på, så plikter ikke arvingen å betale tilbake det overskytende til dødsboet. Altså kan det ha blitt gitt mye mer i forskudd på arv til en eller flere livsarvinger, enn det resten får ved dødsfallet.

Merk deg også at om det gis en verdi som skal avkortes i det endelige arveoppgjøret, så må det settes som en betingelse når verdien gis. Hvis ikke kan det ikke avkortes, for da er det å anse som en gave. Og det leder meg over til neste «skjevdelingsmulighet»:

GAVER ER IKKE ARV!

Foreldre kan fritt gi gaver til barna mens de lever. Dette er ikke arv, og da gjelder heller ingen pliktdelsregler. Det er ikke noe krav om at barna skal få like mye i gave.

Det er likevel to ting man må være oppmerksom på: Dersom forelderen sitter i uskiftet bo, kan det ikke fritt gis gaver til kun enkelte av barna, dersom gavene er av stor verdi.

Det er for det andre svært viktig at gaven er en realitet for giveren mens han/hun er i live. Om gaven ikke har en faktisk realitet mens giver lever, men egentlig ikke er ment å oppfylles før etter givers død, så er det en dødsdisposisjon. Da vil regler om testament og pliktdelsarv kunne komme inn, og medføre omstøtelse eller tilbakebetalingskrav.

Derfor: Planlegger du å gi gaver av større verdi til ett av barna, så er det lurt å få ordentlig råd om fremgangsmåten og hvordan dette gjennomføres på en riktig måte.



Advokat og partner
Trude Stormoen

Langseth Advokatfirma DA

er en av K&Fs samarbeidspartnere. Avtalen gir medlemmer av K&F rabatt ved behov for advokatbistand. Advokatfirmaet tilbyr rådgivning og prosedyrebistand innenfor de fleste sentrale rettsområder. Firmaets hovedmål er å kunne tilby klientene god og kostnadseffektiv service med personlig oppfølging av advokater med spesialkunnskap innenfor det aktuelle rettsfelt.

www.langsethadvokat.no

TAP AV ARVERETT VED STRAFFBARE HANDLINGER

Det er en snever adgang til å gjøre barn helt arveløse. Det krever at barnet har begått et lovbrudd mot arvelater eller hans nærmeste. Livsarvingen må være dømt og funnet skyldig til straff med strafferamme på fengsel i ett år eller mer. Dette må bestemmes i testament, som må stadfestes av kongen.

SØK BISTAND

Ønsker du å gi forskudd på arv eller begrense livsarvingers arverett, bør du få råd om hvordan dette gjøres riktigst mulig. Det er svært viktig at testament opprettes korrekt, og at det er klart og tydelig hvordan arven skal begrenses og hvordan pliktdelsarven skal ivaretas.



SAKSLISTE TIL LANDSMØTE 2023

SAK 1 KONSTITUERING

- Godkjenning av innkalling
- Val av 2 dirigentar med vara, 1 bitstjar og protokollførarar
- 1.2.1 Dirigentar
- 1.2.2 Vara dirigent og bitstjar
- 1.2.3 Protokollførarar
- 1.3 Godkjenning av forretningsorden
- 1.4 Godkjenning av saksliste

SAK 2 VALG AV LANDSMØTETS KOMITÉER

- 2.1 Val av redaksjonskomité for resolusjonar/føreteljingar/uttalar
- 2.2 Val av to representantar som saman med forbundsleiar underteiknar protokollen
- 2.3 Val av teljekorps

SAK 3 FORBUNDSLEIARS UTGREIING

SAK 4 ÅRSMELDINGER/REKNESKAP

- 4.1 Årsmelding 2021
- 4.2 Årsmelding 2022
- 4.3 Rekneskap 2021
- 4.4 Rekneskap 2022
- 4.5 Kontrollkomitéens rapport

SAK 5 SAKER TIL BEHANDLING

- 5.1 Forslag om oppløysing av sentralledet i Norges Kvinne- og familieforbund
- 5.2 Arbeidsområder i K&F
- 5.3 Redusere kontingenten for dei under 40 år
- 5.4 Melde forbundet ut av ACWW
- 5.5 Arbeidsprogram 2024 - 2025
- 5.6 Landsmøtet 2025
- 5.6.1 Sted for landsmøtet 2025
- 5.6.2 Tid for landsmøtet 2025

SAK 6 VEDTEKSENDERINGER

- 6.1 Forslag til endring av vedtektene § 9 oppløsning
- 6.2 Forslag til endring av vedtektene § 4 Organisasjon punkt g)
- 6.3 Forslag til endring av § 7 Organisasjon
- 6.4 Forslag til endring av § 5 i vedtekter for lag
- 6.5 Forslag til endring i § 8 vedtekter for lag

SAK 7 BUDSJETT

- 7.1 Godtgjering
- 7.1.1 Lønn til forbundsleinga
- 7.1.2 Honorar til sentralstyret
- 7.2 Fastsetjing av kontingent for 2024 og 2025
- 7.3 Forslag til rammebudsjett 2024 - 2025

SAK 8 PRINSIPPROGRAMMET

- 8.1 Forslag til Prinsippprogram 2024 - 2025
- 8.2 Forslag om å endre underpunkt 6. Eldre, under hovedpunkt 3. FAMILIEPOLITIKK i Prinsippprogrammet.

SAK 9 RESOLUSJONAR/UTTALAR

- 9.1 Vekk med føretaksmodellen ved norske sjukehus
- 9.2 Lovfesta grunnbemanning ved institusjonar

SAK 10 VAL

- 10.1 Forbundsleiar
- 10.2 Nestleiarar
- 10.3 Sentralstyremedlemmer
- 10.4 Varamedlemmer til sentralstyret
- 10.5 Representant og vararepresentant til ACWW
- 10.6 Valkomité
- 10.7 Kontrollkomité
- 10.8 Prinsippprogramkomité

PRESENTASJON AV KANDIDAT TIL FORBUNDSLEDERVERVET



WENCHE KRAGGERUD

Mitt navn er Wenche Kraggerud og jeg stiller til valg som forbundsleder på landsmøtet i oktober. Jeg er fra Sarpsborg, men bor nå i Fredrikstad. Jeg tilhører Grålum Kvinne- og familielag.

Det som ligger mitt hjerte nærmest er at alle barn og unge skal ha en trygg og god oppvekst, og at alle får like muligheter til å lykkes, gjennom en god offentlig skole, trygge og stimulerende barnehager, gode bomiljøer og varierte og tilgjengelige fritidstilbud. Kvinnehelse, med alt hva det innebærer. Internasjonalt kvinnearbeid. Klima, ikke minst. Det er mye å ta tak i dagens samfunn og jeg ønsker å være med å kunne påvirke litt i den verden vi lever i nå. At vi har et samfunn basert på frihet, likhet og solidaritet.

Jeg er utdannet revisor ved Høgskolen i Østfold og jobber nå med regnskap og revisjon. Jeg har et eget firma som jeg driver. Jeg har også et selskap som heter Gavehjelpen, der vi hjelper vanskeligstilte familier med mat og gaver, ved behov, i Østfold.

Mine interesser på fritiden er å spille tennis, være hobbyfotograf, synge i kor, og jeg er også med i lesesirkel og et leseselskap, som igjen betyr at jeg leser masse bøker.

VERV I KVINNE- OG FAMILIEFORBUNDET

Styremedlem i Grålum kvinne og familieforbund

Styremedlem i Sentralstyret

VERV UTENOM KVINNE- OG FAMILIEFORBUNDET

Styremedlem i Sammen for Østfold

Leder og sekretær i Sarpsborg damekor

Styremedlem i Østfold Sangerforbund

Leder og kasserer i Leseselskapet Borg

Ansvarlig for gjennomføring av Litteraturuka i Sarpsborg

Ellers har jeg tidligere hatt diverse verv innenfor politikk, både i bystyret og diverse komiteer.

PRESENTASJON AV KANDIDATER TIL NESTLEDERVERVET



RANDI H. ALMSKÅR

Jeg ble født i 1975 og vokste opp i Rennebu, med storfamilien som kretset rundt foreldre, søsken, besteforeldre, oldeforeldre, tanter, onkler og søskenbarn. Dette har gjort at jeg er glad i å være sosial.

Det siste året har jeg bodd alene etter samlivsbrudd, men sammen med guttene mine på 23, 21 og 14 ½, familien og gode venner har jeg laget meg et trygt og godt liv.

Jeg har en sønn med Aspergerdiagnose, en sønn som har vært mobbet og utestengt i mange år og en liten grubler i minstemann. Jeg var også heldig å få knytte et tett bånd med min mormor de siste årene av hennes liv. Alt dette har ført til at jeg er opptatt av rettferdighet og tillitt, for små og store, unge og gamle. Jeg stiftet bekjentskap med Kvinne- og familieforbundet allerede i 1996, da jeg var vikar i Bjerkehagen barnehage. En barnehage som eies av Oppdal Kvinne- og familielag, og som fram til ca. årtusenskiftet var forbeholdt medlemmer i Oppdal K&F. I 2001 besøkte jeg barnehagens tilbud om åpen barnehage, noe som resulterte i at de tre guttene våre har hatt sin barnehagetid her.

I 2012 ble jeg medlem i laget, og veien til Bergen og mitt første landsmøte ble kort. Deretter ble jeg lagleder for laget og kretsleder i Sør-Trøndelag, fram til kretsen ble lagt ned.

Siden forrige landsmøte har jeg vært styremedlem i sentralstyret og synes det er veldig interessant å bli kjent med forbundet på den måten og håper jeg kan bidra til noe positivt de kommende to årene.



TRINE BERG FINES

Jeg er Trine Berg Fines, 61 år og bor i Mosvik i Inderøy kommune i Trøndelag.

Jeg er gift, har tre voksne barn, fem barnebarn og hund. Jeg er utdannet sykepleier, og har i mange år jobbet som leder i eldreomsorgen, samt vært helse, sosial og barnevernleder i Mosvik kommune. Nå jobber jeg som veileder i NAV, begynte der i 2015, og trives veldig godt med det!

Jeg har vokst opp med «husmorlaget», i og med at min mor var aktivt med i Mosvik husmorlag fra starten i 1958. Der var hun også leder i mange år. Så jeg har så absolutt fått vår fine organisasjon inn med morsmelka! Selv ble jeg medlem i laget i 1984, og har vært det siden. Er kasserer der, et verv jeg har hatt lenge.

En gang var jeg også kasserer i det som den gang var Nord Trøndelag krets. I tillegg har jeg vært møteleder på landsmøtet en del ganger nå, i år er det den sjette gangen.

Jeg har en stor interesse for det som laget vårt jobber med i lokalsamfunnet, og ser at Kvinne- og familielaget er med å gjøre en forskjell for de mange i bygda. Vi bidrar til hygge, trivsel og aktivitet for mange, både unge og gamle. Forbundets viktige jobb med de internasjonale prosjektene for kvinner og barn interesserer meg også mye. Jeg deltar også mye i annet frivillig arbeid i bygda mi, og er blant annet leder i Teaterlaget og styremedlem i Helselaget og Montessoriskolen. Jeg er med i idrettslag, hobbylag, historie- og museumslag, og nå nettopp ble jeg også valgt inn i menighetsrådet!

Jeg har vært politisk aktiv i mange år, og blant annet vært varaordfører for Høyre i mange år, samt hatt en god del andre politiske verv.

Min erfaring og kompetanse mener jeg kan komme til nytte som en eventuell nestleder i Kvinne- og familieforbundet.



Vertene i Malaysia ble takket av for et vellykket gjennomført program. Foto: Merethe Brattetaule

ACWW KONFERANSEN I MALAYSIA

Den 30. ACWW konferansen kunne åpne dørene den 18. mai 2023 med om lag 450 deltakere.

AV: MERETHE BRATTETAULE, 2. VARA TIL ACWW OG INDIVIDUELT MEDLEM AV ACWW



I vår fineste stas på middag i palasset. Merethe med areapresident Irene Chinje fra Øst-Vest og Midt-Afrika, som ble valgt til ny nestleder i ACWW. Foto: Privat



Dronning Azizah besøkte konferansen flere ganger, og inviterte hele konferansen til middag på palasset. Foto: Merethe Brattetaule

Konferansen var lagt opp til area-møte etter velkomstsereemonien. Åpning av konferansen den 19. mai og selve business foregikk fra 20. mai til 24. mai, bortsett fra en utfartsdag 21. mai. Den 21. mai var hele konferansen invitert til palasset til dronning Azizah til middag. Det var storslått og imponerende, og mitt oppmøte i bunad fra Nordhordland fikk mye oppmerksomhet.

Konferansen var delt mellom delegater med stemmerett og delegater uten stemmerett. En omtrentlig andel stemmer ved hver votering var på mellom 260 og 270 stemmer. En overraskende stor andel var ledsagere til delegatene. Jeg var eneste delegat fra Norge, og hadde med meg min samboer som ledsager.

ENDRINGER I ORGANISASJONEN

Styret i ACWW valgte å bruke mye tid til å gi begrunnelse for endringene i organisasjonen. En av de viktigste årsakene til endringene var økonomi, som henger sammen med synkende medlemstall og konsekvensene av pandemien spesielt for kvinner i distrikt over hele verden. Inntektene fra medlemsorganisasjonene har sunket betraktelig.

De aller fleste kvinner er «rural» og er mer utsatt for diskriminering, undertrykkelse, manglende helseoppfølging, økonomisk



Verdenspresidenten taler. Foto: Merethe Brattetaule

utnyttelse enn «non-rural/urbane» kvinner.

Distriktskvinner er ryggraden i familien, samfunnet, nasjonen, og lider mest under klimaforandring og konflikt, blir ikke hørt i lovgivning, og forblir ubeskyttet og lavt støttet. ACWW er til for å endre dette.

NY STRATEGI 2022-2026

Det var helt nødvendig å gjøre endringer for at organisasjonen skulle bestå. En helt ny strategi ble lansert for 2022-2026. Det ble reist spørsmål om hvordan medlemmene ble involvert i den nye strategien. I løpet av de siste fem årene er det gjort flere forsøk på involvering, blant annet er det sendt ut flere spørreundersøkelser, både om levekår for distriktskvinner og fremtiden til Countrywomen. Det var lav svardeltakelse som ble oppfattet som mangel på engasjement. Sammen med synkende aktivitet, besluttet styret å selv ta på seg ansvaret for å redde organisasjonen.

Det nye ACWW gjennomgår i denne perioden fire strategiske endringer. Disse endringene er nevnt nedenfor og jeg gjengir styret sin forklaring til hvorfor de var viktige:

RURAL WOMEN IN ACTION FUND

Rural women in action fund erstatter Pennies for friendship. Det er mottatt protester på den tidligere benevnelsen «Pennies», som kan oppfattes som om det bes om småpenger.

Donasjoner til ACWW skal fra nå gi støtte til alt arbeid som utføres i ACWW – fra prosjekter til påvirkning i forhold til utdanning og bevisstgjøring. Det er viktig at de som donerer forstår at disse elementene hører sammen. Hensikten er å finne tilbake til ACWW sin grunntanke om et vitalt driftet internasjonalt søsterskap som medlemmer

kan lære fra, og lære hverandre.

ENDRING AV LOGO

ACWW sin logo har endret seg flere ganger i de 90 årene som organisasjonen har eksistert. Logoen som har vært brukt til nå var godt likt av mange medlemmer, men har også møtt kritikk fra personer både i og utenfor organisasjonen.

Logoen som har ACWW sine bokstaver som peker nord, sør, vest og øst er ikke tydelig nok som kompass og dermed usikker på hvilken vei bokstavene skal leses i en verdenssammenheng. Hvis det leses mot/ med solen, vil det stå AWCW. Den nye logoen er ment å vise en bevegelse fremover og en trukket linje mellom det som har vært og det som skal komme. Logoen bærer nå hele teksten Associated Country Women of the world og viser distriktskvinner i aksjon. Det var ingen kostnader til den nye logoen, som er et resultat av styrets eget arbeid.

KOORDINATORER

Hensikten med koordinatorene er å knytte medlemsorganisasjonene tettere til ACWW sentralt. De skal ikke erstatte areapresidentene, men areapresidentene skal være et bindeledd i linjen. Det er meningen å bygge et nettverk av koordinatorene. Europapresidenten Afrodita Roman opplyste om at det nå er 12 koordinatorene i Europa.

REDUKSJON I ANTALL PROSJEKTER

ACWW har hatt mellom 25-30 prosjekter til enhver tid. Det er mye administrasjon med prosjektene og svært få muligheter til å følge opp med besøk. Hvert prosjekt skal evalueres og gis tilbakemelding på. Tilbakemeldingene går ikke bare til ACWW, men også til FN. Nå trenger

ACWW prosjekter som er langsiktige og fremtidsrettet, med tydelige mål om selvstendighet. De tidligere små prosjektene utgår og det vil bli 2-3 store prosjekter i fremtiden. Det er tre områder for prosjektene:

CLIMATE-SMART AGRICULTURE

Dagens matvareproduksjon står overfor uforutsette utfordringer og verden over trenger verktøy for å møte dette. Kvinner er mest utsatt for å rammes av matusikkerhet, miste tilgang til dyrkbar jord, ressurser og markedsinformasjon, i tillegg til å ha mindre påvirkning på beslutninger enn menn. Climate-smart agriculture har fokus på mer rettferdig kontroll over matsystemene.

RURAL WOMENS HEALTH

Kvinner i distrikt teller over ¼ av jordens befolkning, men møter fremdeles hinder for helsehjelp. For eksempel har utilstrekkelig mødrehjelp dyp innvirkning på livene til kvinner. Jenter og kvinner har liten mulighet til å planlegge familie. ACWW vil fokusere på å øke distriktskvinnens tilgang til omfattende, kjønns sensitiv og effektiv helsehjelp.

EDUCATION & COMMUNITY DEVELOPMENT

Kvinner i distrikt møter hindre for utdanning på grunn av kulturelle normer, konflikt og mangel på tilgang til undervisning. Så mange som 2/3 av voksne analfabeter i verden er kvinner. ACWW vil delta i investering av utdanning og samfunnsutvikling for å endre situasjonen for distriktskvinner.

Alle prosjektene skal vare lenger enn ett år. En snapshot av prosjektområdene sendes i papirpost til forbundet. Foreløpig er det to prosjekter innenfor områdene som vil bli



I buss på vei til palasset i vår fineste stas. Foto: Merethe Brattetaule

igangsatt. Dette er støtte til flyktninger fra Ukraina til Romania – med fokus på kvinner og familien, og kvinner som landeiere i Namibia – med mål om varig endring for kvinner i distrikt.

VERDENSPRESIDENTENS TALER

Diversity is our strength – forskjell er vår styrke er overskriften på tema som Magdie de Kock snakker om, og hun virker sterk som leder. Hun snakker i sine taler om at alle kvinner er inkludert i organisasjonen – distriktskvinner, urbane og non-urbane kvinner, urfolkskvinner og kvinner som hører til minoriteter i samfunnet. ACWW skal være for alle kvinner. Hun deltok på CSW i mars, som er årlig kommisjon for kvinners status i New York, og omhandler FNs konvensjon for eliminering av alle former for diskriminering av kvinner. Hun er tydelig og engasjert. En hyggelig gest hun gjorde var å prøve å få hilst på så mange deltakere som mulig.

UN-REPRESENTANTEN HAR STYRKET SIN POSISJON

Det er gledelig at ACWW har hatt en god FN-representant i Marie Kenny. Organisasjonen er blitt sett og hørt i FN-sammenheng. ACWW har trykket opp 3 deklarasjoner som knyttes til organisasjonen sin virksomhet. Dette er FNs konvensjon og protokoll relatert til status for flyktninger, FNs deklarasjon for rettigheter til urfolk og FNs deklarasjon for rettigheter til farmere og andre mennesker som arbeider i distriktsområder.

Kenny gikk av som FN-representant og ble erstattet av Dr. Elisabeth Anne Kelly fra USA.

RESOLUSJONENE

Tre resolusjoner ble fremmet. Disse

omhandlet aksjonsplan for kvinner i arbeid for å sikre opplæring, rettferdig lønn og trygt arbeidsmiljø (fra Rural women in New Zealand). Den samme organisasjonen fremmet også resolusjon for å analysere kvinners påvirkningskraft i planer, politikk mm i distriktsamfunn. Den tredje resolusjonen ble fremmet av USA og adresserte aksjoner for minimering av matavfall. Alle resolusjonene ble antatt. En «urgent» resolusjon ble fremmet som sikrer kun én ledende delegat per medlemsorganisasjon. Jeg var ikke til stede under avstemmingen og vet ikke om denne resolusjonen ble antatt.

De øvrige resolusjonene omhandlet konstitusjonelle endringer i ACWW.

DET NYE STYRET I ACWW

Magdie de Kock, South Africa, ble gjenvalgt som verdenspresident. Irene Chinje, Cameroon, ble valgt til nest leder for verdenspresidenten og tok ikke gjenvalg som area-president for East-West-and Central-Africa.

Vanda Gagiano, South Africa, ble valgt til sekretær og leder av komiteen for verdenskonferanse. Angela Cassels, Scotland, ble valgt til kasserer og leder av komiteen for finans og medlemskap. Hun overtok vervet etter Alison Burnett. Anne Innes, Canada, ble valgt til leder av komiteen for mat og matproduksjon, og overtar vervet etter Alison Burnett.

Claire Mahon, New Zealand, ble valgt til leder av komiteen for kommunikasjon og markedsføring. Hun overtar vervet etter Sheila Needham. Edwina Marr, Northern Ireland, ble valgt som leder av komiteen for prosjekter. Hun overtok som leder i forrige periode etter Maybel Mojo som gikk bort. Dr Elisabeth Ann



Underholdningen på palasset var storslått. Foto: Merethe Brattetaule

Kelly, USA, ble valgt som ny leder av komiteen for FN. Hun overtok vervet etter Marie Kenny.

100-ÅRS JUBILEUM

I 2029 er det 100 år siden ACWW ble etablert. Det ble bedt om forslag til hvordan dette skal markeres. Nå passer det sammen med den treårige verdenskonferansesyklusen og kan bli markert sammen med den 32. verdenskonferansen. Østerrike, der den første verdenskonferansen ble holdt, er foreslått som vertsnasjon.

Den 31. verdenskonferansen blir arrangert i Ottawa, Canada den 29. april 2026.



Fra venstre: Anne Molberg, Nini Raknes, Aina Alfredsén Førde, Randi Støre Gjerde og Hellen Almskår. Foto: Grete Nordbæk



Anne Molberg på Arendalsuka for forbundet. Foto: Grete Nordbæk

Arendalsuka 2023

Det var 1962 arrangement under Arendalsuka, ein auke på 861 arrangement sidan 2018 som var mitt første møte med Arendalsuka.

AV: AINA ALFREDSEN FØRDE, FORBUNDSLEIAR

Dette er ein viktig møteplass for alle organisasjonar, og vi får fortalt folk om kven vi er og kva vi står for.

ARRANGEMENTA

Nokre av arrangementa vi var med på i år var: Møt LO-leider Peggy Hessen Følsvik og hør hvordan LO vil takle utfordringar.

Kampen for inkludering: Hvordan skape en skole utan mobbing? Arr. Vaksne for barn Mobiltelefonen er ein faktor i psykisk helse for barn og unge, spesielt for dei som er litt større enn andre, ikkje har «rette kle» eller ikkje har same resursane som mange andre. Lærarane må prøve å fange opp signaler, og gjere noko med det. Mobbing må jobbast med heile tida! Ein må bygge tillit mellom lærar- elev, og eleven må sjå at det betyr noko at ein kjem på skulen. Det er viktig med eit bra klassemiljø, tilpassa opplæringa, og at ein som elev har mykje å bidra med.

Ta med dei som er aleine. Ein må bli tatt på alvor, og ein må respektere ulikskapen. Det bør vere helsesjukepleiar tilgjengeleg på skulen kvar dag. Foreldra må ikkje snakke ned andre barn, men vere gode vaksne forbilde.

Sammenhenger mellom kosthold tidlig i livet, psykisk helse og personlighet.

Sundt kosthold tidleg i livet har betydning for barns helse og personlegheit!

«Fysisk aktivitet for psykisk helse» - en sped innføring.

«Psykisk helse er det som pustar liv i oss og gjer oss til heile menneskjer.» Alle har ei psykisk helse og den skapast gjennom heile livet. Fysisk aktivitet kan vere eit alternativ til medisinar og bør anerkjennast som behandling.

ELDREOMSORG

Sitter vi fast i gamle forestillinger om eldreomsorg?

Må en være hjemme?

Hva må til for å sikre eldre på sykehjem og dagtilbud den aktiviteten og gleden de fortjener?

Det er ikkje å tenke nytt med å bu lenge heime og frivilligheita. Dette har vore snakka og skrevet om i 20 år! Det er forskjell på å snakke om det og gjere det om til handling. Kompetanse er noko som må planleggast, viktig med rett kompetanse på rett stad!

Og så er det viktig å ta vare på dei vi har, ikkje berre ha fokuset på rekruttering. Det er viktig at ein har nok pengar til å tilsetje nok folk i faste, fulle stillingar. Vi ser det er enklare å gjere endringar i små kommunar enn i store, og at private ikkje hever kompetansen på lik linje med kommunale. Stat og kommune har eit felles ansvar for ein god eldreomsorg og eit aldersvenleg samfunn. Alt for mange lovpålagte oppgåver vert lagt på kommunane utan at det følgjer pengar med.

Ein bør kartlegge alle bustadar i ein kommune, så ein veit kva ein har, og kva ein treng. Det er for mykje fokus på omsorgsbustadar, ein må sjå meir på tryggleiksbustadar. Det er det offentlege som skal gjere dei lovpålagte oppgåvene, og frivillige kan gjere andre oppgåver.

TOTALFORSVAR

Krig i Europa: Er det norske totalforsvaret beredt?

Hvordan bemanne samfunnet i krise og krig? Hvor robust er vår elektroniske kommunikasjon?

Det er ikkje alltid at militærtrusselen er den største trusselen, samfunnet er sterkt spesialisert. Totalforsvaret består av både den sivile og militære forsvaret, begge er like viktig. I fred skal ein auke sivilforsvaret frå 8000 til 12000 personar. I ein krig har



Fra venstre: Anne Molberg, Hilde Johansson, Anne-Lise Johnsen, Arne Nic Harlstad, Grete Nordbæk, Hanne Garder og Randi Helen Almskår. Foto: Privat

sivilforsvaret heimel til å kalle inn det dei treng av mannskap.

Vi klarer ingenting aleine, vi må samarbeide!

Med Ekom meinast all form for elektronisk kommunikasjon og infrastruktur som må vere til stades for at kapasitetskreivande tenester skal fungere, både for det offentlege og det private næringslivet.

Ein digital grunnmur som er veldig spredd og god. Vi har nett og tenester i verdsklassa, men er ikkje heilt i mål. Ein fokuserer på Nordisk samarbeid, og ein er store saman. Langtidsplanen for digital infrastruktur må på plass. Både nødetatar og andre skal bruke same nett. Nødnett er eit dedikert nett som skal brukast av nødetatane ein er heilt avhengig av å kunne kommunisere. Under ekstremvêret «Hans» fungerte alt veldig bra. Ein har og mobilebasastasjonar som ein flyr inn ved behov, dette vart gjort under «Hans», men det vart ikkje behov for det. Norsk Radio Relæ Liga, amarørradio Radioamatørar vert utdanna til bruk i redningstenester og til katastrofe- og kriseberedskap. Så vi har god elektronisk kommunikasjon, men ein må ha nytt nødnett på plass innan 2030-2031, det nettet vi har er bygd for fred, ikkje planlagt for villeie handlingar som cyber. Og behovet er endra, ein må kunne dele kart, bildar osv.

BARNEVERNSDEBATTEN

Den store barnevernsdebatten, med barne- og familieminister Kjersti Toppe, varaordførar i Trondheim, Mona Berger og ordførar i Lindesnes Kommune, Even Tronstad Sagbakken.

Det er krise når ein har 200 barn som

ventar på fosterheims plassar. Staten er ikkje god nok til å hjelpe kommunane. Det er mindre attraktivt å vere fosterheim. Ein må få på plass gode rammer, gode arbeidsvilkår og støtteapparat. Store arbeidsutfordringar gjer at ein ikkje orkar å vere fosterforeldre lenger.. Unger som ikkje har nettverk/familie har det verst.

Økonomi er viktig og at foreldra får hjelp når dei treng det. I dag er det alt for store forskjellar rundt omkring i landet. Viktig å ha medverking og lytte til barn/familiar både i kommunar og i staten. Ein har ikkje tilgang på rette hjelpetiltak, og det er dei hjelpetiltaka som foreldra sjølve har behov for som hjelper mest.

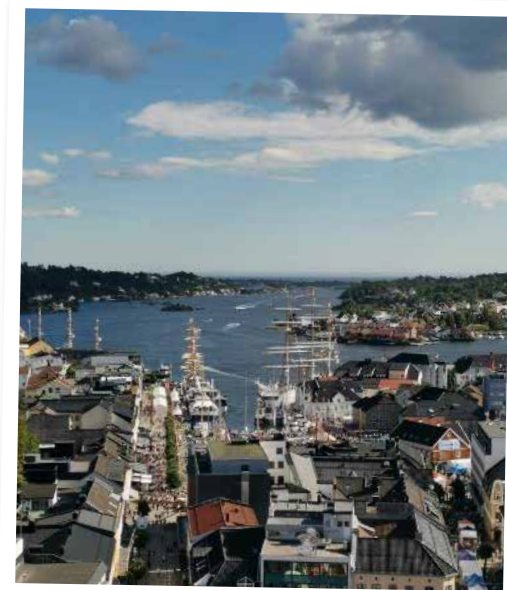
Politikarane må bli meir bevist på barnevernet og fosterheimar, få på plass stabilitet og faste rutinar på oppfølging. Kommunestyra må behandle tilsynsrapportane, og politikarane må ta grep i barnevernet sjølv, ikkje vente på at nokon ber deg om det.

Lindesnes flytta barnevernet frå helse til oppvekst, då vart forebyggjande tenester lettare å gjennomføre på tvers av etatane. Kompetanseheving i barnehagane har vore viktig for tidleg innsats.

Det vert ikkje ein radikal endring, men det vil vere ein viktig rettningsendring for barn og unge avsluttar barne- og familieministeren med.

HVOR ER HENSYNET TIL DE PÅRØRENDE I PRIORITERINGSDEBATTEN?

Kor lenge har ein råd til å oversjå verdien av pårørende sin enorme innsats? Dette må takast med i reknestykket, vi har 800 000



Sommerstemning i Arendal. Foto: Grete Nordbæk

som gjer 50 % av omsorga, den usynlege delen. Høg sjukefråværs statestikk og her ligg mykje av omsorga. I Sverige slutta 17700 personar i jobb for å vere pårørende.

Ei mor til ei alvorleg sjuk jente meiner det er stort behov for endringar, jenta er i dag 34 år. Ho vart fortalt at babyen ikkje trengde andre enn foreldra!

Det var ingen som fortalde kva hjelp ein kan få. Ein brukar mykje energi til å krangle med det offentlege. Det bør kartleggast kva behov den einskilde familie har, ikkje kva kommunen meiner dei har behov for. Denne mora er utdanna sjukepleiar, men det har vore minimalt med jobbing utanfor heimen for ein klarer ikkje å sjå lenger enn rundt neste sving.

Ein må få på plass likskap for alle omsorgspersonar. I dag vert 140 000 årsverk utført av pårørende, usynlege og ubetalte.



Foto: Fartein Rudjord

Nabolagsmarked over hele landet

AV: NATURVERNFORBUNDET

Lørdag 3. juni ble det arrangert over 100 nabolagsmarkeder rundt i landet. Naturvernforbundet står bak initiativet som sørger for nytt liv til tusenvis av produkter.

Mange av oss har alt for mange ting. I dag står privat forbruk for over 60 % av de menneskeskapte klimagassutslippene globalt, med nordmenn som noen av de største forbrukerne. På verdensbasis blir så lite som 9 % av ressursene gjenbrukt.

Dette ønsker Naturvernforbundet å gjøre noe med gjennom det miljøvennlige initiativet Nabolagsmarked. Over hele landet bytter små og store tingeiere, og produkter som ellers ville bli kastet eller støve ned på loftet, får nytt liv.

– Nabolagsmarked er både et enkelt miljøtiltak, en fin møteplass og et godt

alternativ til shopping. Det bidrar til at tingene våre brukes lenger og reduserer behovet for å kjøpe nytt. Et Nabolagsmarked er dessuten enkelt for alle å arrangere utenfor sitt hjem, forklarer prosjektleder i Naturvernforbundet Janne Gillgren. Om tingene byttes, selges eller gis bort velger arrangørene selv. Alt må være helt, rent og fungere som det skal.

– En drill brukes faktisk bare 12 minutter i gjennomsnitt i løpet av sin levetid! Og de færreste bruker kantklipper, stikksag eller høytrykksspyler daglig. Samtidig fører produksjonen av nye ting til enorme utslipp og naturinngrep. Dette er en stor trussel for klimaet, sier Gillgren.

Dette støttes av en rapport utført av Naturvernforbundets svenske søsterorganisasjon, Naturskyddsforeningen. Den viser at om du kjøper én ny sofa, har den

samme klimaavtrykk som om du kjøpte seks brukte. For seng, er det samme tallet syv.

– Naturvernforbundet ønsker å gjøre det lettere å ta miljøvennlige valg i hverdagen. Å bidra til at ting vi allerede har produsert, er i bruk lengst mulig, er et svært viktig klimatiltak som alle kan gjøre, avslutter Gillgren, som også oppfordrer alle som ønsker å ta initiativ til et eget nabolagsmarked til å laste ned materiell på Naturvernforbundets nettsider. Materialet er tilgjengelig året rundt.

Kanskje denne høsten er tiden for å rydde på loft og i garasje – og bidra til miljøet ved å gi tingene du ikke trenger et nytt liv hos nye eiere?

Høytidlig åpning av Bruktbokbua av ordføreren etter utvidelsen. Fra venstre: Berit Fiskaa, Solveig Fosheim, ordfører Harald Tyrdal, Anne Enger, Inger Vestby og Liv Olsen.
Foto: Privat



Loftet er tatt i bruk, og har gitt 150 kvm ekstra areal

BBB – Bruktbokbua i Lunner utvider!

De tre gjerne damene som er faste i bua fant en løsning for å utvide arealet med 150 kvm.

AV: INGER VESTBY

Vi fant ut at vi kunne få mer plass hvis vi gjorde i stand loftet. Huseierne gikk med på det, og vi satte i gang med å fjerne spindelvev og flere tiår med skitt. Vi fant gamle protokoller til Hadeland folkemuseum, og en kasse med gamle ubrukte bryner.

Vi malte litt, og la voksduk på alle hyllene som var der. Så begynte innredningen, etter at vi gamle kjerringene hadde fått hvilt oss litt. Det var absolutt den morsomste delen, for vi hadde fått masse gamle ting som passer der oppe.

Etter halvannen måned kom ideen om å ha en høytidelig åpning av loftet. Vi sendte en e-post til ordføreren, og han kom med ordførerkjede, blomster og en sjekk. Vi kunne ikke la han klippe over ett bånd, så han måtte nøste opp garn. Noe han gjorde med stil. Vi spanderte marsipankake og kaffe på de fremmøtte. Ordføreren fikk med seg kake. Han måtte nemlig gå ganske fort siden han kom i pausen til kommunestyret! Sporty gjort.

Det ble en veldig hyggelig dag med mange av våre faste kunder og nye kunder. Godt salg og pent vær. Etter nyåpningen har BBB blitt ett enda mer populært sted å handle for både unge og gamle.



Helgetur til Ona og øyene rundt i Ingrid Sandøy sitt rike

AV: INGER BERGER, LAGLEDER, EKKILSØY KVINNE- OG FAMILIELAG

To lag i Møre og Romsdal; Vevang- og Ekkilsøy Kvinne- og familielag, dro på helgetur til Finnøy og besøkte Sandøy Kvinne- og familielag den 3. – 4. juni.

Grytidlig lørdag morgen kjørte vi til Småge på øya Gossa i Aukra kommune. Der satte vi fra oss bilene og tok ferge videre. Ferga gikk innom Orta, Finnøy, Sandøy og Ona. På Sandøy kom vår guide Ingrid Sandøy på. Hun er medlem av K&Fs beredskapsutvalg, i tillegg til lagleder i Sandøy Kvinne- og familielag.

Ingrid guidet oss rundt på Ona den timen vi hadde der før ferga fikk videre. Da tok vi ferga til Finnøy. Der hadde vi en flott lunsj på Finnøy Bryggehotell. Ingrid guidet oss rundt på Finnøya, før vi inntok en flott middag på Bryggehotellet. En del av medlemmene tok også et bad i Håp i Havet – bad og velvære, som også har Norges beste utsikt.

«DEN STORE FORSKJELLEN»

Lørdagskvelden ble benyttet til diskusjon av NOU «Den store forskjellen». Ekkilsøy Kvinne- og familielag har gått gjennom høringen og lagleder, altså undertegnede, fortalte hvordan de hadde delt høringen mellom seg og resultatene av det. Det viste seg at dette var noe som engasjerte Vevang Kvinne- og familielag også.

Etter overnatting på Finnøy Bryggehotell tok vi ferga til Sandøy hvor Ingrid møtte oss. Hun guidet oss rundt på Sandøya. Der står ennå lokalene etter bedriften Sandøy Plastindustri som mannen Bjørn drev i mange år. Etterpå hadde hun omvisning i Sandøy kirke.

BEREDSKAPSFOKUS

Etter en nydelig lunsj med sodd hjemme hos Ingrid, hvor medlemmene i Sandøy Kvinne- og familielag stod for sodden og kakene til kaffen, takket Harald Valved, leder i Romsdal forsvarsforening for maten. Etterpå var det åpent møte i stua til Ingrid om beredskap. Anne-Lise Johnsen, medlem av K&F's beredskapsutvalg, fortalte om beredskap på flere plan. I tillegg til



Ingrid Sandøy, medlem av K&Fs beredskapsutvalg og lagleder i Sandøy Kvinne- og familielag, guidet oss rundt på øyene



To lag i Møre og Romsdal; Vevang- og Ekkilsøy Kvinne- og familielag, dro på helgetur til Ona og øyene rundt

matlager hjemme bør vi tenke over hva vi selv kan bidra med ved å være blodgiver og organonor.

TAKK TIL INGRID

Vi som var med på turen ønsker å takke Ingrid som stod på for oss denne helga. I tillegg til at hun åpnet hjemmet sitt for oss, fortalte hun så levende om alle øyene, fra Ona hvor hun ble født, videre til Finnøya hvor hun vokste opp, og til Sandøya hvor

familien bygde hus og hun jobbet som lærer i mange år. Hennes kunnskaper er så store at vi skjønner hun som lokalhistoriker blir benyttet som guide til øyvandring av Sandøy-akademiet.



Wenche Rolstad
Jevnaker Kvinne-
og familielag

Været i Norge har blitt både villere, våtere og varmere

AV: WENCHE ROLSTAD, TIDLIGERE LEDER, BEREDSKAPSUTVALGET

I fjor sommer stod det mange båter i hagene bortover fordi det ikke var vann nok til å få båtene ut på vannet. Det var veldig tørt og stor skogbrannfare.

I år har vi hatt besøk av Hans, iallfall på Østlandet, og hans herjinger har ført til at båtene nå må fjernes fra båthavner og settes på land. Regnet øste ned så bekker, elver og fjorder vokste og tok nye veier. Hus, hager og veier ble oversvømt og folk måtte evakueres fra der de bodde.

Hvis vi kommer i en slik situasjon en annen gang – hva bør vi gjøre?

Bor du i nærheten av et vassdrag kan det bli flom. Det er viktig at stikkrenner og kummer blir

holdt rene for jord, grus, kvist og løv, så vannet renner uhindret fram der det renner til vanlig. Stikkrennene under avkjøringen fra offentlig vei og dit du bor er også viktig å passe på at er i orden. Dette er grunneier/huseiers ansvar. Det jeg har nevnt her er noe som bør gjøres for å være forberedt på at det kan bli flom.

Dersom det blir meldt at det kan bli flom må du, hvis du har kjeller, flytte alt som står på gulvet opp. Verdier flyttes også til et sikrere sted.

Bor du nær en bekk eller elv, se til at løv eller kvister ikke stenger for avløpet. Hold deg unna elver og bekker med stor vannføring. Drikkevannet kan bli forurenset, veier stengt og

strømmen kan også bli borte. Da er det greit å ha litt mat i reserve, og vann, lys og fyrstikker.

Det virker som om vi vil få både varmere, villere og våtere vær framover. Da er det greit å være forberedt på det som kan skje.

Da vil jeg takke for meg som leder i Beredskapsutvalget i K&F. Det har vært en lærerik tid. Vil minne dere på at K&F er en av medlemsorganisasjonene i Norsk TotalforsvarsForum. De arrangerer flere seminarer som er fine å møte opp på.

Landslotteriet

TREKNINGSLISTE 2023

Gevinst	Verdi	Navn på vinner	Poststed
Kr 5 000	5 000	Torhild L. Holgersen	5308 Klepppestø
Kr 3 000	3 000	Agnes Lidal	6894 Vangsnes
Kr 2 000	2 000	Anne T. Ljoså	1890 Rakkestad
Kr 2 000	2 000	Kirsti Thind	3590 Tustna
Kr 1 000	1 000	Margot Mæland	4530 Bremnes
Kr 1 000	1 000	Eva Amundsgård	6453 Kleive
Kr 1 000	1 000	Astrid Johansen	5632 Omastrand
Halvtårsab på Dag og tid	1720	Kari Longva	6082 Gurskem
Halvtårsab på Dag og tid	1720	Elna Nygård	4768 Engesland
Halvtårsab på Dag og tid	1720	Klepppestø K&F lag	
Løper i lappeteknikk	900	Runde K&F lag	6096 Runde
Løper i lappeteknikk	900	Barnas hus	8480 Andenes
Strikket teppe	1 400	Risør K&F lag	4450 Risør
Strikket babyteppe og sokker	1 100	Johanne Bergheim	2420 Trysil
Strikkete pulsvarmere	600	Tove Hidle	5437 Finnås
Strikkete pulsvarmere	600	Telavåg K&F lag	
Håndstrikket ulljakke str m/l	2 500	Aud Vikane	4250 Kopervik
Håndstrikket genser str S	2 000	Björg Johanne Karlsen	35820 Jevnaker
Håndlaget julepynt	200	Ulla Knudsen	8170 Engavågen
3 keramikkplatter NH/K&F 1990tallet	350	Susanne Roalkvam	4322 Sandnes
3 keramikkplatter NH/K&F 1990tallet	450	Grålum K&F lag	
Varmerist	300	Caroline Sjø	5454 Sæbøvik
Kokebok fra Vik K&F	200	Kari Anne Henneli	5235 Årdal
Kokebok fra Vik K&F	200	Kopervik K&F lag	
Arbeid for likeverd KF	450	Solundir K&F lag	6298 Rolgrov
Arbeid for likeverd KF	450	Torunn Ohlstrøm	2730 Lunner
Arbeid for likeverd KF	450	Aud Lyngstad Ramberg	7796 Follafoss
Arbeid for likeverd KF	450	Synnøve Lohne	5262 Arnatveit
Arbeid for likeverd KF	450	Gerd Steinsland	5729 Modalen
Totalt	34 110		



Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund

Tilbud!

- _____ Handlenett, sort m/hvitt trykk **kr. 50,-**
- _____ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str. XL, XXL **kr. 60,-**
- _____ Jubileumboken "Arbeid for likeverd gjennom 100 år",
- _____ Lene Søgaard Gloslie **kr. 150,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- _____ Fuego telysestake 1 stk. kr. 250,- 2 stk. **kr. 450,-**
- _____ Sans vase (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr. 350,-**
- _____ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, L, XL, XXL **kr. 130,-**
- _____ K&F skjerv, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- _____ Smykkenål i sølv **kr. 480,-**
- _____ Halssmykke i sølv **kr. 530,-**
- _____ K&F-pin **kr. 15,-**
- _____ Lagledernål **kr. 190,-**
- _____ Lite flagg m/emblem **kr. 50,-**
- _____ Handlenett, orange med logo **kr. 55,-**
- _____ Refleksbånd med logo **kr. 25,-**
- _____ Siccari vase **kr. 250,-**
- _____ Forkle **kr. 225,-**
- _____ Penner **kr. 25,-**
- _____ Ryggsekk **kr. 300,-**
- _____ Skriveblokk **kr. 75,-**
- _____ Paraply **kr. 150,-**
- _____ T-skjorte hvit m/sort stort emblem str. M, L, XL, XXL **kr. 100,-**

Studieplaner registrert i Studieforbundet næring og samfunn

- _____ Prinsipprogrammet inkl. studieplan **kr. 100**

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og familieforbund

- _____ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- _____ Møteplakat, A4. 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- _____ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- _____ Diktsamling, "Hold drømmen levende", Helene Freilem Klingberg **kr. 130,-**
- _____ Bok, "Gøy på landet", Anne Enger **kr. 95,-**
- _____ Bok, "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør", M. Bolstad: **kr. 80,-**
- _____ Vedtekter **kr. 25,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) hele **kr. 150,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) innhold **kr. 90,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) perm **kr. 60,-**
- _____ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- _____ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- _____ Plakat m/emblem 50x65 cm. **Gratis**
- _____ Abonnement på Sentral-og Landsmøteprotokoller (pr. år) **kr. 275,-**
- _____ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**
- _____ Årbok fra K&F **kr. 150,-**

Informasjonsmateriell

- _____ Tidligere numre av medlemsbladet **Gratis**
- _____ Folder "Fremtiden - et felles ansvar" (Ny oppdatert versjon **Gratis**)
- _____ Innmeldingsskjemaer **Gratis**

Porto kommer i tillegg på alle bestillinger



Navn/lag:

Adresse:

Postnr./-sted:

Vi ber om å motta materialet innen:

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Storgata 11
0155 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no



Siccori vase

Kr. 250,-
med K&Fs logo



Sans Vase

135 mm. Kr. 350,- med K&Fs logo



Smykkenålen

Kr. 480,- med K&Fs logo



Nyhet!

T-skjorte

hvit m/sort stort emblem
str. M, L, XL, XXL **Kr. 100,-**



Refleks- bånd

Kr. 25,-



Fuego telysestake

1 stk. **Kr. 250,-**, 2 stk. **Kr. 450,-**
med K&Fs logo



Penner

Kr. 25,-



Paraply

Kr. 150,- med K&Fs logo

Forkle



Kr. 225,- med K&Fs logo

Ryggsekk



Kr. 300,- med K&Fs logo

Skriveblokk



Kr. 75,- med K&Fs logo

Se forøvrig alle våre varer i nettbutikken vår på hjemmesiden.

Liste over K&Fs tillitskvinner

Sentralstyret

Forbundsleiar
Aina Alfredsén Førde
Hesteberget 3, 6723 Svelgen
Tlf. 473 37 565
E-post: aina@kvinnerogfamilie.no

Nestleder
Randi Støre Gjerde
Myrdalskogen 123, 5117 Ulset
Tlf. 915 41 379
E-post: randi@kvinnerogfamilie.no

Nestleder
Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 950 41 886
E-post: christine@kvinnerogfamilie.no

Medlem
Inger Berger
Ekkilsøyveien 72, 6530 Averøy
Tlf. 976 14 248
E-post: ingerbe60@outlook.com

Medlem
Randi Helen Almskår
Mellomvegen 15 A, 7340 Oppdal
Tlf. 997 43 519
E-post: randiha1975@gmail.com

Medlem
Dagny Pedersen Welle
Frida Hansens vei 3D, 4016 Stavanger
Tlf. 404 10 564
E-post: dagny.pedersen.welle@lyse.net

Medlem
Wenche Kraggerud
L. Halvorsensvei 18, 1659 Torp
Tlf. 918 06 478
E-post: wenche.kraggerud@live.no

1. varamedlem
Edel Mikkelsen
Flotmyrgaten 149, 5527 Haugesund
Tlf. 906 27 735
E-post: emikk@online.no

2. varamedlem
Sigrunn Strøm
Follesevegen 9A, 5302 Strusshamn
Tlf. 959 43 213
E-post: sigrunn.strom@gmail.com

Kretsledere

Bergen og Midthordland
Eldbjørg Gunnarson
Morviklien 23, 5124 Morvik
Tlf. 979 83 791
E-post: eldbjorg.gunnarson@gmail.com

Hålogaland
Gunn Evjen
Evjenveien 386, 8056 Saltstraumen
Tlf. 948 31 112
E-post: gunnda@live.no

Oslo
Liv Aasa Holm
Sørkedalsveien 210, 0754 Oslo
Tlf. 951 63 524
E-post: livaaasaholm@gmail.com

Sunnmøre
Anita J. Kvalsund
Gjertnesåsen 3, 6092 Fosnavåg
Tlf. 412 26 404
E-post: anitaj-k@hotmail.com

Komite - /utvalgsledere:

Valgkomiteen
Leder
Anne Enger
Gamle Finnsandsvei 33, 3525 Hallingby
Tlf. 911 79 287
E-post: a-enger2@online.no

Kontrollkomiteen

Leder
Haldri Karin Engenes
Steinsvåg 14, 5437 Finnås
Tlf. 905 16 279
E-post: haldri47@outlook.com

Prinsippprogramkomiteen

Leder
Elin Hvidsten
Bekkjarvikveien 24, 5114 Tertnes
Tlf. 215 84 287
E-post: elin.hvidsten@live.no

ACWW

2. representant
Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 950 41 886
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Norsk TotalforsvarsForum

Postboks 1550 Sentrum, 0015 Oslo
Besøksadresse:
Bygning 60, Akershus festning

Fokus

Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål
Storgata 11, 0155 Oslo
E-post: fokus@fokuskvinner.no
Tlf. 23 01 03 00

Studieforbundet næring og samfunn

Postboks 9388 Grønland, 0135 Oslo
E-post: post@naeringoggsamfunn.no
Tlf. 22 17 66 00

 - følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA SOM SKJER I FORBUNDET! DU FINNER LINKEN TIL FACEBOOKSIDEN PÅ NETTSIDENE VÅRE. HER FÅR DU LØPENDE INFORMASJON, DU KAN KOMMENTERE OG DELTA I DISKUSJONEN.

VI SEES PÅ FACEBOOK!

Mange lag er nå direkte tilknyttet forbundet. Se vår hjemmeside www.kvinnerogfamilie.no under Lag i fylker uten kretsledd.

ABONNER PÅ MEDLEMSBLADET

3 UTGAVER I 2023

Kun
kr 150.-



Annonsepriser:

Helside: kr. 8 000
Halvside: kr. 4 800
Kvartside: kr. 2 900
2 sider oppslag kr. 12 000
Baksiden: kr. 14 000

Format mm:

210x297
185x125/90x260
185x60/90x125/43x260
210x297 x2
210x250

Returadresse: Norges Kvinne- og familieforbund, Storgata 11, 0155 Oslo

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Som medlem får du:

- Tilbud om advokatbistand
- Rabatt på hotellovernatting
- Medlemsbladet Kvinner & Familie 3 ganger i året
- Tilbud om kurs, konferanser, reiser mm. gjennom ditt lokallag/krets

Ditt medlemskap er viktig!

Våre arbeidsområder er:

- Familievikar
- Innføring av skolemat over hele landet
- Fødetilbudet – økt utdanning av jordmødre
- Integreringsarbeid og aktiviteter lokalt

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt og trygt oppvekstmiljø?
Vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere?
Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: Kvinnepolitikk • Familiepolitikk
• Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid



Klipp ut



Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

NAVN:

FØDSELSÅR:

ADRESSE:

POSTNR.-/STED:

LOKALLAG:

KRETS:

E-POST:

TELEFON:

INNMELDINGEN
SENDES:

Norges Kvinne- og
familieforbund
Storgata 11
0155 Oslo
Tlf: 22 47 83 80

Du kan også melde deg inn
via vår nettside:
[kvinnerogfamilie.no/
medlemskap/bli-medlem/](http://kvinnerogfamilie.no/medlemskap/bli-medlem/)

☐ Bekreftelse: Jeg samtykker at mine personopplysninger kan benyttes av forbundet til medlemsblad, forbundsnytt, invitasjoner og medlemslister som sendes ut til tillitsvalgte.